

PŘÍLOHY

Příloha č. 1 – Otázky rozhovoru

DEMOGRAFICKÉ A OSOBNÍ ÚDAJE:

- 1) Kolik let Vám bylo v době diagnózy?
- 2) Kolik Vám je nyní?
- 3) V jakém stadiu bylo onemocnění odhaleno?
- 4) Jak dlouho probíhala léčba?
- 5) Jakými metodami jste byla léčena?
- 6) Otázky týkající se vzdělání, zaměstnání, dětí, rodinného stavu a místa bydliště.

OTÁZKY TÝKAJÍCÍ SE ONEMOCNĚNÍ:

- 7) Jaké byly Vaše první myšlenky, když Vám byla sdělena diagnóza?
- 8) Co následovalo?
- 9) Co nebo kdo Vám v době sdělení diagnózy pomohl?
- 10) Co by Vám mohlo v době sdělení diagnózy pomoci více? Co byste potřebovala?
- 11) Co pro Vás bylo v počátku nejnáročnější?
- 12) Jak to bylo dál? Co jste potřebovala v dalších obdobích?
- 13) Dokázala byste rozdělit období od sdělení diagnózy po vyléčení na určitá období?
Které pro Vás bylo významné?
- 14) Čeho se Vám dostávalo a co byste ještě potřebovala?
- 15) Co Vám v období léčby nejvíce psychicky pomáhalo?
- 16) Jak reagovalo Vaše nejbližší okolí na Vaše onemocnění?
- 17) Jaké reakce by pro Vás byly příjemné?
- 18) Jakým způsobem se Vám Vaši blízcí snažili pomoci vyrovnat se s nemocí?
- 19) Měla jste někoho, s kým jste si mohla promluvit a zeptat se na věci ohledně onemocnění?
- 20) Kdo byl pro Vás v průběhu léčby největší oporou?
- 21) Jak a díky čemu jste se vyrovnávala s fyzickými a psychickými změnami?
- 22) Pomohl Vám něčím zdravotnický personál cítit se lépe?
- 23) Co byste od zdravotnického personálu ještě potřebovala?

- 24) S čím jste byla ze strany zdravotnického personálu spokojena?
- 25) Dozvěděla jste se dostatek srozumitelných informací o průběhu léčby?
- 26) Měla jste možnost podílet se na plánování léčby?
- 27) Uvažovala jste, byť krátce, o nepodstoupení léčby?
- 28) Byla jste lékařem průběžně informována o vývoji svého zdravotního stavu?
- 29) Myslíte si, že je pro pacienta dobré znát celou pravdu o svém zdravotním stavu?
- 30) Které důležité faktory by podle Vás pomohly ženám v podobné situaci přežít tuto náročnou životní situaci?
- 31) Napadlo Vás ještě nějaké téma, o kterém jsme nemluvily, a je pro Vás důležité?

OTÁZKY TÝKAJÍCÍ SE RECIDIVY:

- 32) Co pro Vás bylo nejtěžší, když se nemoc vrátila?
- 33) Co Vám v této situaci nejvíce pomohlo?
- 34) Jaké rozdíly pozorujete oproti primární léčbě?

Příloha č. 2 – Informovaný souhlas s výzkumným šetřením

Informovaný souhlas s výzkumným šetřením

Informovaný souhlas týkající se diplomové práce na téma: „*Psychosociální aspekty zvládnání onkogynekologického onemocnění (se zaměřením na rakovinu prsu)*“

Žádám Vás o souhlas s pořizováním audio nahrávky rozhovoru pro výzkumný projekt v rámci empirické části diplomové práce.

Vzhledem k citlivosti zkoumané problematiky je pozornost věnována etickým otázkám a zajištění bezpečí respondentů. Důraz je kladen na tyto podmínky:

(1) Anonymitu respondentů – v zápisech rozhovorů budou odstraněny všechny identifikující údaje.

(2) Mlčenlivost výzkumnice ve vztahu k osobním údajům o účastnících výzkumu (s tím, že s výzkumným materiálem budu pracovat výhradně já).

(3) Jako respondent máte právo kdykoli odstoupit od výzkumné aktivity.

Děkuji za pozornost věnovanou těmto informacím a žádám Vás tímto o poskytnutí souhlasu s Vaší účastí ve výzkumu.

Lenka Šreibrová

Podpis:

Podle zákona 101/2000 sbírky o ochraně osobních údajů ve znění pozdějších předpisů uděluji souhlas s účastí v uvedeném výzkumném projektu a s poskytnutím výzkumného materiálu.

V dne Podpis:

Příloha č. 3 – Přepis 11 individuálních rozhovorů

Paní H.

Místo a čas šetření: 2. 12. 2013, u paní H v bytě

Doba trvání rozhovoru: 47 minut

Bez recidivy

DEMOGRAFICKÉ A OSOBNÍ ÚDAJE:

Kolik let Vám bylo v době diagnózy?

Onemocněla jsem ve 44 letech.

Kolik Vám je nyní?

Teď jsem v důchodu a je mi 65 let.

V jakém stadiu bylo onemocnění odhaleno?

Přišla jsem na to opticky, měla jsem zduřené uzliny, byly zarudlé a bolelo to, ale naštěstí jsem přišla včas. Konkrétní diagnóza zněla Dg. 50.8, T1N1MO. To T1 znamená, že má nádor 2cm nebo že je ještě menší, M1 označuje metastázy v axilární uzlině a MO, že nejsou žádné vzdálené metastázy.

Jak dlouho probíhala léčba?

O prázdninách 1992 jsem šla na operaci (ablace levé mamy) a léčit jsem se začala 7. 8. 1992, to si přesně pamatuju a do nemocnice jsem přestala chodit na konci února 1993. Od té doby jsem ještě 10 let užívala hormonální léky.

Jakými metodami jste byla léčena?

Jak jsem říkala, nejdříve byla operace a od 7. 8. 1992 do února 1993 jsem docházela na chemoterapii, a od září 1992 do listopadu 1992 jsem s tím měla spojené ozařování. A ještě teda 10 let ta hormonální léčba.

Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Mám ukončenou střední školu s maturitou.

Jaké je Vaše zaměstnání?

Už 10 let jsem v důchodu, nejdřív v invalidním a teď už ve starobním.

Jaký je Váš rodinný stav?

Jsem vdaná a mám jednoho syna a vnoučata.

Ve které kraji žijete?

Bydlíme v Praze.

OTÁZKY TÝKAJÍCÍ SE ONEMOCNĚNÍ:

Jaké byly Vaše první myšlenky, když Vám byla sdělena diagnóza?

Nejdřív jsem si pomyslela, že půjdu jen na operaci a bude to zas dobrý, ale jak si mě doktoři podávali tam a zase zpátky, začala jsem tušit, že to nebude dobrý. Ale že bych už neměla být, na to jsem ani nepomyslela. Byla jsem z toho na začátku špatná, ale nějak jsem to překonala.

Co následovalo?

Nejdřív naplánovaná operace, šla jsem docela rychle a pak chemoterapie a ozařování.

Co nebo kdo Vám v době sdělení diagnózy pomohl?

Hlavně manžel, o kterého jsem se mohla opřít a pobřečet si u něj. Vždycky byl po ruce, když mi nebylo dobře a moc mi pomohl.

Co by Vám mohlo v době sdělení diagnózy pomoci více? Co byste potřebovala?

Nevěděla jsem, co mě čeká, neměla jsem dostatek informací, ale i přesto jsem plně důvěřovala doktorům – беру je jako autoritu a věřím v jejich rozhodnutí. Ale asi kdybych věděla, do čeho přesně jdu, byla bych klidnější. Měla jsem spoustu otázek, ale nechtěla jsem doktory zdržovat.

Co pro Vás bylo v počátku nejnáročnější?

Léčba ozařováním se moc nepovedla, doktoři neurčili správnou dávku a měla jsem velkou spáleninu, která hodně bolela.

Jak to bylo dál? Co jste potřebovala v dalších obdobích?

Měla jsem pořád samé malé komplikace, různé výkyvy v markrech, drobné praskliny na žebrech, takže se vše točilo dost dlouho okolo léčby a to mi nepomáhalo. Chtěla jsem normálně fungovat, ale moc dobře to nešlo, nebylo mi dlouho dobře.

Dokázala byste rozdělit období od sdělení diagnózy po vyléčení na určitá období? Které pro Vás bylo významné?

Je to už dost dlouho od začátku nemoci (1992), na období to dělit nejde. V té době se o téhle nemoci skoro vůbec nemluvilo – brala jsem to tak, že mě to prostě potkalo. Myslela jsem si, že i při léčbě budu moct dále pracovat, ale měla jsem komplikace, takže to nešlo. Rok jsem byla na nemocenské, pak jsem měla 5 let invalidní důchod a 5 let částečný invalidní důchod. A můžu Vám říci, že jak jsem na začátku byla nešťastná, že se nemůžu do práce vrátit, tak asi po 2 letech jsem si říkala, že je to docela fajn být doma.

Čeho se Vám dostávalo a co byste ještě potřebovala?

Protože jsem chtěla pro sebe ještě něco sama udělat a navíc jsem se zajímala o rady, tak jsem se stala členkou onkologického klubu stejně postižených žen. Později jsem se na schůzkách vyhýbala dramatickým vyprávěním o naší nemoci. Neměla jsem to ráda, protože jsou typy lidí, kteří mají vše nejhorší a strašně rádi o tom povídají. Já taková nejsem, tak mi to vadilo. Ale našla jsem tam hodně dobrých kamarádek, které mi pomohly v období léčby.

Co Vám v období léčby nejvíce psychicky pomáhalo?

Četla jsem hodně literatury, jak odborné, tak i beletrii a najednou mi přišlo fajn, že mám volný čas. Snažila jsem se hledat informace v knížkách, ale moc toho tehdy nebylo, rakovina byla docela tabu ve společnosti.

Jak reagovalo Vaše nejbližší okolí na Vaše onemocnění?

Kromě klubu, kam jsem chodila na schůzky, jsem nikomu neřekla konkrétní diagnózu, jen všeobecně, že to byla rakovina. Reakce lidí byly většinou: No jo, to zas bude dobré. Jenže nikdo neví, co bude. Naštěstí to dobré je, ale vadila mi ta falešná naděje, kterou mi dávali, to mi nepomáhalo.

Jaké reakce by pro Vás byly příjemné?

Moc jsem o své nemoci nemluvila, takže ani nevím, co bych vlastně chtěla slyšet. Rodina reagovala tak, jak jsem potřebovala, kamarádky v klubu věděly, jak se mnou o nemoci mluvit a zbytek to nevěděl.

Jakým způsobem se Vám Vaši blízcí snažili pomoci vyrovnat se s nemocí?

Manžel mi hodně pomáhal, chodil se mnou většinou do nemocnice, povídal si se mnou o nemoci a o tom, čeho jsem se bála, byl pořád se mnou a snažil se mi ve všem vyjít vstříc.

Měla jste někoho, s kým jste si mohla promluvit a zeptat se na věci ohledně onemocnění?

Pomáhaly mi především ženy v klubu, které měly stejnou zkušenost. Otevřenost a vstřícnost v klubu je moc příjemná a v začátku léčby mě to hodně uklidnilo.

Kdo byl pro Vás v průběhu léčby největší oporou?

Jak už jsem říkala, můj manžel byl největší oporou a bez něj bych to asi zvládala těžko. Už jenom praktické věci, se kterými mi pomohl jako nakupování a starost o domácnost, bez něj by to bylo hodně náročné.

Jak a díky čemu jste se vyrovnávala s fyzickými a psychickými změnami?

To je těžké říct, během léčby jsem měla velké výkyvy, bylo to od velké euforie až po depresi. S fyzickými změnami mi pomohl opět manžel, viděl mě pořád stejnou a to mi pomohlo. Psychické změny byly lépe zvládnutelné, snažila jsem se to brát sportovně a dole jsem byla jen občas. Vesměs myslím, že jsem to zvládala dobře.

Pomohl Vám něčím zdravotnický personál cítit se lépe?

Zdravotnický personál nebyl ani dobrý ani špatný, takový průměr. Třeba při ambulantní léčbě jsem tam trávila 3 nebo 4 hodiny čekáním a nebylo mi tam příjemně. Celkově to prostředí mi nedělalo moc dobře, ale je to hodně o lidech, někdo byl milý a někdo zase ne.

Co byste od zdravotnického personálu ještě potřebovala?

Tenkrát před těmi 20 lety to byl trochu chaos a záleželo vždycky jen na konkrétní osobě doktora. Třeba sestra u doktora byla příjemná, ale sestra u odběrů krve byla nerudná a studená. Takže asi kdybych nebyla v klubu, potřebovala bych víc informací a možná trochu milejší přístup.

S čím jste byla ze strany zdravotnického personálu spokojena?

Těžko říct, pomohli mi od rakoviny, ale že bych z jejich strany cítila nějakou podporu a pochopení, to ne. Takže po lékařské stránce to bylo dobré, ale jinak bych to nechtěla opakovat.

Dozvěděla jste se dostatek srozumitelných informací o průběhu léčby?

Tak na půl, jak jsem už říkala, brala jsem doktora jako autoritu, ale ráda bych věděla víc věcí o léčbě nebo prognóze, ale neměla jsem odvalu se ptát. Spoustu důležitých informací jsem se dozvěděla z knížek nebo od kamarádek v klubu.

Měla jste možnost podílet se na plánování léčby?

To vůbec nepřipadalo v úvahu. Doktoři nás nebrali jako partnera, ale byli autoritou, takže bych si vůbec netroufla do toho mluvit.

Uvažovala jste, byť krátce, o nepodstoupení léčby?

Ani minutu jsem neuvažovala, že bych nebojovala. Ani mě to nenapadlo, prostě jsem to brala tak, že to přišlo, tak to musím překonat a zvládnout to.

Byla jste lékařem průběžně informována o vývoji svého zdravotního stavu?

To zase ano, na to jsem se i sama ptala, takže jsem aspoň trochu věděla, jak to se mnou vypadá.

Myslíte si, že je pro pacienta dobré znát celou pravdu o svém zdravotním stavu?

To neumím posoudit, to hodně záleží na povaze pacientky. Já bych stoprocentně špatnou zprávu vědět nechtěla, ale nějaká jiná pacientka by to třeba unesla.

Které důležité faktory by podle Vás pomohly ženám v podobné situaci přežít tuto náročnou životní situaci?

Dnes je to úplně jiné. Ženy si můžou vybrat doktora i zařízení. Je i hodně klubů, až bych řekla, že se na téhle nemoci přizivuje hodně organizací. Ale nejdůležitější je se z toho nesložit. Vidět, že to spousta žen zvládla, mi moc pomohlo a dodalo odvahu.

Napadlo Vás ještě nějaké téma, o kterém jsme nemluvily, a je pro Vás důležité?

Asi ne, myslím, že jsme mluvily o všem důležitém.

Paní M.

Místo a čas šetření: 3. 12. 2013, u paní M v bytě

Doba trvání rozhovoru: 29 minut

Bez recidivy

DEMOGRAFICKÉ A OSOBNÍ ÚDAJE:

Kolik let Vám bylo v době diagnózy?

Diagnózu jsem dostala k 54. narozeninám.

Kolik Vám je nyní?

Je mi 62 let a jsem důchodkyně.

V jakém stadiu bylo onemocnění odhaleno?

Naštěstí jsem to zachytila při samovyšetření a bylo to teprve v raném stadiu.

Jak dlouho probíhala léčba?

Léčila jsem se zhruba půl roku.

Jakými metodami jste byla léčena?

Nejdřív jsem byla na operaci a lékaři u mě kombinovali chemoterapii a radioterapii.

Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Úplně střední odborné.

Jaké je Vaše zaměstnání?

Jak jsem říkala, teď jsem důchodkyně, ale pracovala jsem jako účetní a sekretářka.

Jaký je Váš rodinný stav?

Jsem vdaná a mám jednu dceru.

Ve které kraji žijete?

Ve středočeském.

OTÁZKY TÝKAJÍCÍ SE ONEMOCNĚNÍ:

Jaké byly Vaše první myšlenky, když Vám byla sdělena diagnóza?

Nejdřív jsem dostala hrozný strach, cítila jsem lítost a říkala si, proč právě já. Byla jsem hodně smutná a měla jsem deprese, které dlouho neustupovaly. Byla jsem opravdu na dně.

Co následovalo?

Dlouhé čekání, co bude dál. Myslela jsem na to, že umřu. Vůbec jsem nevěděla, jak to bude probíhat, jestli půjdu na operaci a co bude dál. Byl to hrozný pocit nejistoty a měla jsem velký strach.

Co nebo kdo Vám v době sdělení diagnózy pomohl?

V podstatě nikdo, moje rodina dělala mrtvého brouka. Jestli aspoň trochu někdo, tak moje dcera, ale podporu jsem od nich neměla.

Co by Vám mohlo v době sdělení diagnózy pomoci více? Co byste potřebovala?

Potřebovala jsem, aby mě někdo pohladil, mluvil se mnou o nemoci, aby mě povzbudil a utěšil mě, že to bude zase všechno v pořádku. To všechno mi chybělo. Myslím, že kdybych tohle měla, byla bych na tom psychicky mnohem lépe.

Co pro Vás bylo v počátku nejnáročnější?

Dělala jsem si starosti, jak se budu cítit po operaci, jestli na ni budu muset jít. Měla jsem strach, jestli už nemám metastázy v těle. A chemoterapie jsem se úplně děsila, to byl pro mě strašák. Pořád jsem někde slyšela, jak to lidi těžko snášejí, a nevěděla jsem, jestli mě to taky čeká. Celkově jsem se bála, nevěděla jsem do čeho jdu, nikdo v mém okolí tuhle nemoc neměl a já nevěděla, s kým o tom mluvit.

Jak to bylo dál? Co jste potřebovala v dalších obdobích?

Pochopení rodiny, ale to se mi nedostávalo. Měla jsem ho aspoň u svých spolupracovnic v zaměstnání. Doma to vůbec nikoho nezajímalo, ale já toho byla plná a atmosféra doma mi vůbec nepomáhala.

Dokázala byste rozdělit období od sdělení diagnózy po vyléčení na určitá období? Které pro Vás bylo významné?

Tak nejdřív to byl šok, když mi doktor řekl diagnózu. V průběhu léčby jsem musela navštívit psychiatra. Rekonvalescenci a rekondici jsem měla ve sdružení Alen, kde jsem se cítila velmi dobře, to bylo pro mě nejdůležitější. K psychiatrovi chodím dodnes a beru léky,

protože doma to není dobré. Spolužití s manželem je velmi tristní, prakticky žijeme spíš vedle sebe jako dva cizí lidé.

Čeho se Vám dostávalo a co byste ještě potřebovala?

Dostávalo se mi velké podpory od operujícího lékaře – to je úplně boží člověk. Další lékaři, se kterými jsem byla v kontaktu (onkolog nebo radiolog) jsou opravdu lidé na svém místě. Potřebovala bych poznat někoho, kdo by mě měl opravdu rád a dával mi svou lásku najevo a žil se mnou a věnoval se mi.

Co Vám v období léčby nejvíce psychicky pomáhalo?

Nic, byla jsem na to všechno úplně sama. Nakonec jsem skončila na interně, potom u psychiatra a dobré to není pořád, chodím k němu dosud. Ale bez jeho pomoci bych tady už možná nebyla, byla jsem na dně, fyzicky i psychicky.

Jak reagovalo Vaše nejbližší okolí na Vaše onemocnění?

Bohužel nijak, nezajímalo je to. Neviděla jsem u nich starost ani zájem, byla jsem z toho smutná.

Jaké reakce by pro Vás byly příjemné?

Moc bych chtěla, aby se o mě zajímali. Aby o mě měli starost, jak se cítím a jestli mě něco nebolí a něco nepotřebuju. To jsem viděla u spolupacientek, jak za nimi chodila rodina na návštěvy a moc jsem jim to záviděla.

Jakým způsobem se Vám Vaši blízcí snažili pomoci vyrovnat se s nemocí?

Jak jsem říkala, ze strany rodiny to byl čirý nezájem. Nezajímali se o to, jestli něco nepotřebuju nebo o to, jak mi je.

Měla jste někoho, s kým jste si mohla promluvit a zeptat se na věci ohledně onemocnění?

Nejdřív jsem neměla nikoho, byla jsem na to sama. Potom mi hodně pomohl onkolog a psychiatr. Teď mi pomáhají nejvíce kamarádky ve spolku. U těch cítím opravdový zájem o mě. To je asi jediná pozitivní věc na rakovině, to že jsem získala kamarádky, které mám moc ráda.

Kdo byl pro Vás v průběhu léčby největší oporou?

V průběhu léčby asi můj onkolog. Měl na mě čas, zajímal se o to, jak mi je a co bych potřebovala. Doporučil mi svého známého psychiatra a díky jeho péči jsem se cítila trochu líp.

Jak a díky čemu jste se vyrovnávala s fyzickými a psychickými změnami?

Asi nijak, všechno postupně zahojil čas a na psychiku mi pomohly hlavně léky – antidepressiva. Fyzické změny jsem asi ani neřešila, manžela to nezajímalo a mě asi vlastně taky ne.

Pomohl Vám něčím zdravotnický personál cítit se lépe?

Určitě moc. Hlavně svým vlnným, citlivým a trpělivým přístupem a péčí. Starali se o mě líp než moje vlastní rodina.

Co byste od zdravotnického personálu ještě potřebovala?

Určitě bych potřebovala více informací po operaci – nevěděla jsem nic o rozcvičování. To všechno jsem se dozvěděla v klubu od kamarádek, které měly stejný problém. V tom byla asi jediná mezera v péči zdravotníků.

S čím jste byla ze strany zdravotnického personálu spokojena?

Moc mi pomohli během přípravy na operaci, věděla jsem přesně, co mě čeká. Taky jsem od nich cítila psychickou podporu a moc hezky se o mě starali.

Dozvěděla jste se dostatek srozumitelných informací o průběhu léčby?

Ano, onkolog se mi opravdu věnoval a vše mi vysvětlil, takže jsem toho tolik nemusela bát. Ale po operaci už to bylo horší, nevěděla jsem, jak cvičit s poškozenou rukou.

Měla jste možnost podílet se na plánování léčby?

Ano, pan doktor se mě ptal na můj názor a měla jsem pocit, že mě opravdu poslouchá. To byl moc příjemný přístup, který jsem nečekala. Měla jsem pocit, že mu záleží na mém názoru.

Uvažovala jste, byť krátce, o nepodstoupení léčby?

Nikdy, byla jsem rozhodnutá se s tím poprat. Ze začátku jsem byla v šoku, ale postupem času jsem se s tím vyrovnala a věřila, že to překonám.

Byla jste lékařem průběžně informována o vývoji svého zdravotního stavu?

Ano, ptala jsem se a věděla jsem, jak na tom jsem.

Myslíte si, že je pro pacienta dobré znát celou pravdu o svém zdravotním stavu?

Určitě by měl vědět, co ho čeká a jak na tom je. Je to pro pokračování léčby určitě dobře.

Které důležité faktory by podle Vás pomohly ženám v podobné situaci přežít tuto náročnou životní situaci?

Hlavní je asi zájem rodiny a podpora rodiny. Myslím, že kdybych ji měla, zvládala bych to určitě lépe.

Napadlo Vás ještě nějaké téma, o kterém jsme nemluvily, a je pro Vás důležité?

Určitě bych podtrhla důležitost prevence, aby ženy chodily pravidelně na mamograf a sonograf. Už i v mladším věku než až po padesátce. A určitě by se měly dobře naučit provádění samovyšetření.

Paní Ž.

Místo a čas šetření: 4. 12. 2013, u paní Ž v bytě

Doba trvání rozhovoru: 32 minut

Bez recidivy

DEMOGRAFICKÉ A OSOBNÍ ÚDAJE:

Kolik let Vám bylo v době diagnózy?

Onemocněla jsem v 60 letech.

Kolik Vám je nyní?

Je mi 72 let.

V jakém stadiu bylo onemocnění odhaleno?

Bylo to rané stadium, nádor měl 15 mm.

Jak dlouho probíhala léčba?

Absolvovala jsem půlroční léčbu.

Jakými metodami jste byla léčena?

Nejdřív jsem byla na operaci a potom jsem ještě chodila na chemoterapii.

Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Mám vysokou školu, magisterský titul na Pedagogické fakultě UK.

Jaké je Vaše zaměstnání?

Jsem v zaslouženém důchodu.

Jaký je Váš rodinný stav?

Před 15 - ti lety jsem ovdověla. Mám tři děti a 5 vnoučat.

Ve které kraji žijete?

Žiju v Praze.

OTÁZKY TÝKAJÍCÍ SE ONEMOCNĚNÍ:

Jaké byly Vaše první myšlenky, když Vám byla sdělena diagnóza?

Podle prvotních příznaků jsem tušila, že to bude toto onemocnění. Když mi to lékaři potvrdili, řekla jsem si, že se nedá nic dělat, že to musím zvládnout. Myslím, že jsem se s tím docela rychle smířila, ono mi stejně nic jiného nezbylo. Prostě se to tak stalo a musela jsem se s tím nějak vypořádat.

Co následovalo?

Ani jsem se moc nebála, přemýšlela jsem čistě prakticky, co musím zajistit a zařídit ještě než nastoupím do nemocnice na operaci. Moc jsem neřešila, jak to bude v nemocnici vypadat, snažila jsem se myšlenky držet u normálního života. Někdy to ale šlo těžko.

Co nebo kdo Vám v době sdělení diagnózy pomohl?

Nepotřebovala jsem žádnou velkou pomoc, ale byla jsem vděčná paní doktorce, která zařídila, kam půjdu na operaci. Nemusela jsem se o to starat sama. Jinak asi děti, chtěly o mě pečovat a pomoci mi. Dohoda mezi námi byla taková, že když budu potřebovat, řeknu si. Nechtěla jsem být nikomu na obtíž.

Co by Vám mohlo v době sdělení diagnózy pomoci více? Co byste potřebovala?

Nevím, myslím, že jsem to zvládala dobře a nenapadá mě nic, co bych mohla ještě potřebovat. Zpětně si nevybavuju, že bych potřebovala něco víc, prostě jsem se s tím smířila.

Co pro Vás bylo v počátku nejnáročnější?

Nejhorší bylo rozcvičování ruky na operované straně, to trvalo dlouho a bolelo to. Byla jsem hodně omezená v pohybu a to bylo nepříjemné, ta nesamostatnost. To jsem občas potřebovala i cizí pomoc, ale postupem času se to zlepšovalo, poctivě jsem cvičila.

Jak to bylo dál? Co jste potřebovala v dalších obdobích?

V dalším období mi bylo už dobře, věděla jsem, že to bude dobré, takže jsem to zvládala dobře. Po operaci to bylo těžké, ale dál už to šlo. Nebylo to tak hrozné, jak jsem slýchávala.

Dokázala byste rozdělit období od sdělení diagnózy po vyléčení na určitá období? Které pro Vás bylo významné?

Tak první období bylo od sdělení diagnózy do operace. Na operaci jsem šla už měsíc po určení diagnózy, to mi pomohlo a bylo to výborné. Druhé období bych oddělila od operace po zahájení další léčby. Zde bych potřebovala více informací, nevěděla jsem, jak pečovat o

jizvu a podobně. Třetí období už je období léčby. Po druhé dávce chemoterapie jsem chtěla léčbu ukončit, ale neudělala jsem to. Bylo to období, kdy moje tehdy bezdětná dcera prohlásila, že chce, aby její děti měly aspoň babičku, když už děda umřel. To mi pomohlo.

Čeho se Vám dostávalo a co byste ještě potřebovala?

Jak jsem říkala, potřebovala bych více informací, jak pečovat o jizvu – to mi po operaci v nemocnici neřekli a vůbec jsem třeba nevěděla, že mám dostat pooperační epitézu. Nikdo z personálu mi to neřekl. To si myslím, že je problém dnešní zdravotní péče.

Co Vám v období léčby nejvíce psychicky pomáhalo?

Moc mi pomohl rozhovor s anonymními odborníky na bezplatné onkologické lince. To mě přesvědčilo chemoterapii nevzdávat a pokračovat. Taky jsem se snažila věnovat všem činnostem, zábavě i práci, jako kdybych nebyla nemocná a neléčila se právě z rakoviny.

Jak reagovalo Vaše nejbližší okolí na Vaše onemocnění?

Byli hodně vylekaní, ale podporovali mě. Snažili se, abych jejich strach necítila, ale nešlo jim to.

Jaké reakce by pro Vás byly příjemné?

Nechtěla jsem, aby mě někdo litoval. Příjemná reakce byl optimismus, že to bude zase dobré. Cítila jsem podporu a to mi pomáhalo.

Jakým způsobem se Vám Vaši blízcí snažili pomoci vyrovnat se s nemocí?

Když jsem onemocněla, už jsem neměla manžela, takže moje opora v blízké rodině byli moje dospělé děti. Dávali mi pořád moc hezky najevo, že jim moc záleží na tom, abych nemoc překonala a zůstala s nimi. Snažili se mě motivovat, abych vydržela a nevzdávala to.

Měla jste někoho, s kým jste si mohla promluvit a zeptat se na věci ohledně onemocnění?

Spíše ne. Nechtěla jsem svoje důvěrné problémy rozebírat s nikým, kromě lékařů. Nejsem takový povídavý typ, řekla jsem to jenom nejbližším. Věděla to jenom nejbližší rodina a několik kamarádů.

Kdo byl pro Vás v průběhu léčby největší oporou?

Jednotlivec žádný. Bylo moc příjemné, že se ke mně všichni známí a kamarádi chovali úplně stejně, jako kdybych nebyla nemocná. To jsem potřebovala, nechtěla jsem, aby mě někdo litoval.

Jak a díky čemu jste se vyrovnávala s fyzickými a psychickými změnami?

Žádné velké psychické změny jsem nepozorovala. Fyzické změny mi nevadily, ale bylo to třeba nepříjemné v lázních nebo v bazénu při převlékání, to jsem se trochu styděla. Ale jinak jsem se s tím naučila žít docela rychle a nevadilo mi to.

Pomohl Vám něčím zdravotnický personál cítit se lépe?

To bylo hodně individuální. Je to člověk od člověka. Lékaři byli odborníci, ale podpora od nich moc nešla. Moc mi pomohla jedna zdravotní sestřička, která říkala, že rakovina je jako chřipka. To mi pomohlo, abych se tolik nelitovala, že to potkalo zrovna mě.

Co byste od zdravotnického personálu ještě potřebovala?

Asi víc informací, nehledala jsem nikde jinde, myslela jsem, že všechno podstatné se dozvím od lékařů, ale evidentně to tak není.

S čím jste byla ze strany zdravotnického personálu spokojena?

S tím, že jsem se vyléčila. Nic jiného jsem od nich nechtěla, jen aby mi pomohli. Zbytek jsem zvládla sama a pomohla mi rodina.

Dozvěděla jste se dostatek srozumitelných informací o průběhu léčby?

Srozumitelné informace ano, ale ne všechny. Potřebovala bych jich víc.

Měla jste možnost podílet se na plánování léčby?

Ano, měla. Pan doktor to se mnou probral a navrhl možnosti, které jsem měla zvážit a mohla mu říct, kterou bych zvolila. Takový přístup mě překvapil, myslela jsem, že lékaře názor pacientů nezajímá.

Uvažovala jste, byť krátce, o nepodstoupení léčby?

Ano, chvíli jsem chtěla s chemoterapií skončit, ale děti mě motivovaly vydržet. Taky mi pomohla onkologická telefonní linka, kde jsem to probrala s psychologem a rozhodla se vytrvat v léčbě, i když mi bylo mizerně.

Byla jste lékařem průběžně informována o vývoji svého zdravotního stavu?

Ano, lékař se mnou mluvil celkem narovinu. Já se o to i hodně zajímala., takže jsem věděla, jak na tom jsem.

Myslíte si, že je pro pacienta dobré znát celou pravdu o svém zdravotním stavu?

Já si myslím, že určitě. Měl by vědět, před čím stojí a s čím bude bojovat, aby se na to mohl připravit.

Které důležité faktory by podle Vás pomohly ženám v podobné situaci přežít tuto náročnou životní situaci?

Bojovnost, určitá míra strachu je taky určitě dobrá, člověk si začne života víc vážit. A hlavně víra, že to bude dobré.

Napadlo Vás ještě nějaké téma, o kterém jsme nemluvily, a je pro Vás důležité?

Nemluvily jsme o prevenci, na tu bych každou ženu posílala pravidelně, aby tomu, co jsem prožila, předešly.

Paní J.

Místo a čas šetření: 5. 12. 2013, u paní J v bytě

Doba trvání rozhovoru: 21 minut

Bez recidivy

DEMOGRAFICKÉ A OSOBNÍ ÚDAJE:

Kolik let Vám bylo v době diagnózy?

Bylo mi přesně 49.

Kolik Vám je nyní?

Za měsíc mi bude 69.

V jakém stadiu bylo onemocnění odhaleno?

Objevíli to až v invazivním stadiu, takže docela pozdě a bylo to vážné.

Jak dlouho probíhala léčba?

Léčila jsem se celý rok, bylo to náročné.

Jakými metodami jste byla léčena?

Začala jsem chodit na chemoterapii a pak jsem pokračovala ozařováním.

Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Střední odborné.

Jaké je Vaše zaměstnání?

Už jsem 7 let v důchodu.

Jaký je Váš rodinný stav?

Jsem vdova.

Ve které kraji žijete?

Bydlím v Praze.

OTÁZKY TÝKAJÍCÍ SE ONEMOCNĚNÍ:

Jaké byly Vaše první myšlenky, když Vám byla sdělena diagnóza?

Vůbec jsem to nečekala a cítila jsem hroznou nespravedlnost. Přemýšlela jsem, proč se to stalo právě mně, co jsem komu kdy špatného udělala. Dlouho mi trvalo, než jsem se s tím smířila.

Co následovalo?

Byl to chaos, po diagnóze to škol ráz na ráz. Bylo to hrozný, nevěděla jsem, co mě čeká a snášela jsem to špatně psychicky. Neměla jsem nad tím kontrolu, nic jsem o tom nevěděla a jen mě pořád někam posílali.

Co nebo kdo Vám v době sdělení diagnózy pomohl?

Hlavně rodina a kamarádi. Před těmi jsem si nemusela na nic hrát a to mi pomohlo. Byli mi velkou oporou a pomohli mi v tom hrozném začátku.

Co by Vám mohlo v době sdělení diagnózy pomoci více? Co byste potřebovala?

Určitě bych chtěla víc informací. Neměla jsem kolem sebe nikoho, kdo by to prodělal a vysvětlil mi, co mě čeká a jak to bude probíhat. Měla jsem strach a ta nejistota byla děsná.

Co pro Vás bylo v počátku nejnáročnější?

Právě ten nedostatek informací. Nemohla jsem se nijak připravit na další fázi, protože jsem nevěděla, co bude vlastně dál. Určitě bych to snášela líp, kdybych věděla, do čeho se řítím.

Jak to bylo dál? Co jste potřebovala v dalších obdobích?

Hlavně klid, pohodu a podporu rodiny a známých. Ze začátku to bylo hodně divoké a byla jsem z toho vyčerpaná. Když začala léčba, ulevilo se mi, že už se to nějak řeší.

Dokázala byste rozdělit období od sdělení diagnózy po vyléčení na určitá období? Které pro Vás bylo významné?

Tak první období byla léčba a to bylo hrozný, bylo mi špatně a moc nerada na to vzpomínám. Po ukončení léčby už to bylo dobré. Až potom na pobytu v lázních jsem se uvolnila a začala zase žít naplno.

Čeho se Vám dostávalo a co byste ještě potřebovala?

Potřebovala bych ještě více podpory ze strany lékařů a příjemného přístupu od zdravotníků. Celkově jsem špatně snášela léčbu a pomoc od zdravotníků byla jen ta základní, takový nezájem o člověka.

Co Vám v období léčby nejvíce psychicky pomáhalo?

Čas strávený s rodinou. Nechtěla jsem měnit život, tak jsem rodinu poprosila o to, aby se ke mně chovali pořád stejně. Dávali mi najevo podporu, ale ne lítost. Pomáhali mi se vším, co jsem potřebovala, ale jen když jsem si řekla. Nechovali se ke mně jako k nemocné.

Jak reagovalo Vaše nejbližší okolí na Vaše onemocnění?

Ze začátku byli všichni vyděšení a nevěděli, jak se k nemoci chovat. Byla to pro ně nová zkušenost, ale pro mě taky, tak jsme se v tom motali ze začátku všichni.

Jaké reakce by pro Vás byly příjemné?

Nevím, ale vím, že jsem nechtěla lítost a zveličování problému. Jinak jsem byla spokojená s tím, jak se všichni chovali, nic bych asi neměnila.

Jakým způsobem se Vám Vaši blízcí snažili pomoci vyrovnat se s nemocí?

Jak už jsem říkala, bylo fajn, že se doma nic nezměnilo. Čas jsme trávili pořád stejně, všichni se snažili zabavit a přijít na jiné myšlenky. Sedět doma sama bych asi nevydržela, potřebovala jsem něco dělat a nemyslet pořád na rakovinu.

Měla jste někoho, s kým jste si mohla promluvit a zeptat se na věci ohledně onemocnění?

Ano, začala jsem během léčby navštěvovat sdružení Alen, kde jsem se cítila moc dobře a bezpečně. Kamarádky se stejnou zkušeností byly otevřené a pomohly mi, když jsem cokoli potřebovala ohledně léčby. Samy si tím prošly a chtěly pomoci.

Kdo byl pro Vás v průběhu léčby největší oporou?

Celá rodina, ale nejvíc manžel. Chodil se mnou na vyšetření a na léčbu, moc mi jeho společnost pomáhala. Už jen to, že jsem nebyla v čekárně sama a že se o mě staral, když mi nebylo fyzicky dobře.

Jak a díky čemu jste se vyrovnávala s fyzickými a psychickými změnami?

Díky kamarádkám ze sdružení, které procházely stejným obdobím a stejnými problémy jako já. Pocit, že v tom nejsem sama, je k nezaplacení. Když se máte s kým podělit o svůj strach, je to jakoby se zmenšil.

Pomohl Vám něčím zdravotnický personál cítit se lépe?

Ne, v nemocnici jsem cítila velkou podporu jenom ze strany spolupacientek. To jediné mi léčbu trochu zpříjemnilo. Přístup sestřiček nebyl nic moc, byly nepříjemné a dělaly jen to nejnutnější.

Co byste od zdravotnického personálu ještě potřebovala?

Právě více pomoci a podpory, které byl nedostatek. A taky to, aby s pacientem jednali jako s člověkem, který má strach, necítí se dobře a ani psychicky mu není příjemně.

S čím jste byla ze strany zdravotnického personálu spokojena?

Nevím, celá ta zkušenost byla velmi nepříjemná a nic ze strany personálu mi nepomohlo cítit se líp. Na druhou stranu, lékaři mi pomohli, takže za to jsem jim moc vděčná.

Dozvěděla jste se dostatek srozumitelných informací o průběhu léčby?

Určitě ne. Skoro nikdo se se mnou o ničem ne bavil. Nejvíce informací jsem se dozvěděla v klubu od kamarádek. Ty mě na průběh připravily.

Měla jste možnost podílet se na plánování léčby?

Ne, zaprvé se mě nikdo neptal a zadruhé bych si asi netroufla mluvit do toho lékařům. Věřila jsem jim a o nemoci jsem toho moc nevěděla, takže jsem se nechala vést.

Uvažovala jste, byť krátce, o nepodstoupení léčby?

Ano, chvíli jsem o tom přemýšlela, hlavně protože jsem se strašně bála.

Byla jste lékařem průběžně informována o vývoji svého zdravotního stavu?

Pouze částečně a ne příliš srozumitelně. Lékař mi nevěnoval tolik času a pozornosti, kolik bych potřebovala a já si netroufla se ho ptát. S jeho přístupem bych se toho stejně asi víc nedozvěděla.

Myslíte si, že je pro pacienta dobré znát celou pravdu o svém zdravotním stavu?

Určitě to může pomoci v léčbě, když člověk ví všechno. Ale asi možná záleží na povaze každého člověka, jak se s tou informací popere. Někdo to unese a někdo na to není připravený.

Které důležité faktory by podle Vás pomohly ženám v podobné situaci přežít tuto náročnou životní situaci?

Určitě dostatek času, který lékař věnuje pacientkám. Taky vlídný přístup, pochopení a srozumitelně podané informace můžou pomoci.

Napadlo Vás ještě nějaké téma, o kterém jsme nemluvily, a je pro Vás důležité?

Nic dalšího mě nenapadá.

Paní Z.

Místo a čas šetření: 9. 12. 2013, u paní Z v bytě

Doba trvání rozhovoru: 23 minut

Recidiva

DEMOGRAFICKÉ A OSOBNÍ ÚDAJE:

Kolik let Vám bylo v době diagnózy?

Onemocněla jsem ve 44 letech.

Kolik Vám je nyní?

Je mi 69 let.

V jakém stadiu bylo onemocnění odhaleno?

Nahmatala jsem si sama bulku, ale bylo to rané stadium.

Jak dlouho probíhala léčba?

Do nemocnice jsem chodila asi 10 měsíců.

Jakými metodami jste byla léčena?

Asi měsíc po diagnóze jsem šla na operaci a pak jsem měla ozařování.

Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Mám gymnázium.

Jaké je Vaše zaměstnání?

Dřív jsem pracovala jako úřednice, teď už jsem v důchodu.

Jaký je Váš rodinný stav?

Jsem rozvedená a žiju sama.

Ve které kraji žijete?

Žiju v Praze

OTÁZKY TÝKAJÍCÍ SE ONEMOCNĚNÍ:

Jaké byly Vaše první myšlenky, když Vám byla sdělena diagnóza?

Nejdřív jsem si říkala, že se museli splést, že to přece nemůže být možné. Potom jsem dostala hrozný strach, napadlo mě, že tady nebudu, až se narodí moje vnoučata, že si jich neužiju. Nemohla jsme se s tím dlouho vyrovnat, bylo to pro mě těžké.

Co následovalo?

Pořád jsem se bála, ale postupně převládlo odhodlání bojovat a všechno vydržet. Rozhodla jsem se to překonat a nepřestat žít jako doted'.

Co nebo kdo Vám v době sdělení diagnózy pomohl?

Nejvíce mě podpořila rodina a kamarádky. Bez nich by to bylo asi mnohem těžší. To mě asi motivovalo bojovat, to, že jsem viděla, že na mě někomu záleží.

Co by Vám mohlo v době sdělení diagnózy pomoci více? Co byste potřebovala?

Ani nevím, po prvním šoku jsem to začala zvládat docela dobře a nevím, co jsem ještě mohla potřebovat. Léčba začala rychle, za to jsem byla moc ráda.

Co pro Vás bylo v počátku nejnáročnější?

Příprava na operaci, nevěděla jsem, co mě čeká. To čekání bylo náročné, ale naštěstí nebylo dlouhé. Takový divný pocit nejistoty, to bylo nepříjemné.

Jak to bylo dál? Co jste potřebovala v dalších obdobích?

V dalším období už jsem mohla být doma, tak to bylo dobré. Kromě bolesti jsem neměla žádné problémy. Doma jsem se snažila fungovat normálně, ale musela jsem víc odpočívat, ale byla jsem moc ráda, že nemusím být v nemocnici.

Dokázala byste rozdělit období od sdělení diagnózy po vyléčení na určitá období? Které pro Vás bylo významné?

V období po operaci jsem cítila především bolest a bezmocnost, připadala jsem si strašně oslabená. Když mě pustili domů a začala jsem chodit na ozařování, které taky není moc příjemné, byla jsem odhodlaná vydržet a poprat se s tím. Na konci jsem na sebe byla hrozně pyšná a pociťovala jsem obdiv k vlastní osobě.

Čeho se Vám dostávalo a co byste ještě potřebovala?

Měla jsem velkou podporu od lékařů, celé rodiny a přátel, to mi moc pomohlo. Nic mi asi nechybělo, zvládla jsem to, takže asi bylo vše, tak jak mělo.

Co Vám v období léčby nejvíce psychicky pomáhalo?

Byla jsem moc ráda, že jsem měla pokoj sama pro sebe po operaci. Společenská jsem sice hodně, ale po operaci jsem potřebovala čas i prostor, abych si zvykla na změny a srovnala se s tím. Byla jsem vděčná., že to šlo v nemocnici zařídit.

Jak reagovalo Vaše nejbližší okolí na Vaše onemocnění?

Moje maminka a děti to snášely dobře, báli se, ale snažili se mi pomoci. Manžel mě v tomhle období opustil kvůli milence o 27 let mladší. Nejdřív to bylo hodně těžké, ale dlouho nám to neklapalo a moje nemoc byla asi poslední kapka. Cítila jsem to jako zradu, ale zpětně ho začínám chápat.

Jaké reakce by pro Vás byly příjemné?

Ze začátku jsem chtěla manželovu lásku. Odvezl mě do nemocnice na operaci a víckrát za mnou nepřišel. Byla jsem z toho v šoku, ale zbytek rodiny se mi snažil pomoci i za něj a povedlo se jim to.

Jakým způsobem se Vám Vaši blízcí snažili pomoci vyrovnat se s nemocí?

Každý den za mnou někdo do nemocnice přišel a dělal mi tam společnost. Když mě pustili domů, starala se o mě dcera, pomáhala mi se sebeobsluhou, přesně, jak ji sestřičky poradily.

Měla jste někoho, s kým jste si mohla promluvit a zeptat se na věci ohledně onemocnění?

Moc mi pomohli lékaři, především onkolog a pak taky psycholožka, kterou jsem navštěvovala. Sešly se dvě rány najednou, takže jsem to sama nezvládala a psychologická pomoc mi byla nabídnuta ještě v nemocnici.

Kdo byl pro Vás v průběhu léčby největší oporou?

Nejvíce mi pomohla kamarádka a děti, díky nim jsem se cítila potřebná a měla jsem pro co bojovat.

Jak a díky čemu jste se vyrovnávala s fyzickými a psychickými změnami?

Nevím díky čemu, dělala jsem jen to, co mi bylo příjemné, ale vyrovnávala jsem se s tím hlavně kvůli sobě. Fyzické změny jsem nijak moc neřešila, prostě se to tak stalo a s psychickými problémy mi pomohla psycholožka, ke které jsem dlouho chodila.

Pomohl Vám něčím zdravotnický personál cítit se lépe?

Na péči si vůbec nemůžu stěžovat, všichni na mně byli moc hodní a měla jsem vše, co jsem potřebovala. V nemocnici to bylo docela příjemné, starali se o mě a věděli přesně, co potřebuju.

Co byste od zdravotnického personálu ještě potřebovala?

Nic, měla jsem všechno. Byla jsem tam spokojena.

S čím jste byla ze strany zdravotnického personálu spokojena?

Se vším, i když jsem ze začátku byla dlouho stažená do sebe a moc nevnímala okolí, ale nic navíc jsem nepotřebovala.

Dozvěděla jste se dostatek srozumitelných informací o průběhu léčby?

Ano, onkolog se mi poctivě věnoval a všechno mi vysvětlil.

Měla jste možnost podílet se na plánování léčby?

To ne, ale měla jsem v lékaře plnou důvěru, takže jsem se nebála, že by něco udělal špatně.

Uvažovala jste, byť krátce, o nepodstoupení léčby?

Ani na chvíli mě to nenapadlo. Věděla jsem, že musím bojovat. Život je fajn a nechtěla jsem s rakovinou prohrát.

Byla jste lékařem průběžně informována o vývoji svého zdravotního stavu?

Ano, s onkologem byla moc příjemná spolupráce a vždycky si na mě udělal čas a všechno mi vysvětlil.

Myslíte si, že je pro pacienta dobré znát celou pravdu o svém zdravotním stavu?

Stoprocentně má právo, vědět všechno o svém zdravotním stavu. Otázka je, jestli to všechno chce vědět najednou.

Které důležité faktory by podle Vás pomohly ženám v podobné situaci přežít tuto náročnou životní situaci?

Důležitá je víra, ženy by měly v léčbu věřit, ale nechtít zázrak a trochu tomu sami pomoci. Nespoléhat jenom na doktory, ale spolupracovat a dodržovat doporučení.

Napadlo Vás ještě nějaké téma, o kterém jsme nemluvily, a je pro Vás důležité?

Všechno důležité jsme asi probraly.

OTÁZKY TÝKAJÍCÍ SE RECIDIVY:

Co pro Vás bylo nejtěžší, když se nemoc vrátila?

Dostala jsem strach, že to už podruhé nevybojuju. Víím, že jsem silná, ale nebyla jsem si jistá, že to znovu zvládnu. Poprvé to bylo náročné, tak jsem měla strach, že se to bude opakovat.

Co Vám v této situaci nejvíce pomohlo?

Když se mi to vrátilo, už jsem bydlela sama, takže taková podpora rodiny už nebyla, ale tentokrát mi pomohly kamarádky z klubu. Naše kamarádství to jen posílilo. Rodina taky pomáhala, ale už ne tak intenzivně.

Jaké rozdíly pozorujete oproti primární léčbě?

Už jsem měla zkušenosti. Věděla jsem, co očekávat v nemocnici. Zнала jsem lékaře i prostředí, to mi pomohlo cítit se jistěji a bezpečněji.

Paní D.

Místo a čas šetření: 10. 12. 2013, u paní D v bytě

Doba trvání rozhovoru: 47 minut

Recidiva

DEMOGRAFICKÉ A OSOBNÍ ÚDAJE:

Kolik let Vám bylo v době diagnózy?

Diagnostikovali mě v 50 - ti letech.

Kolik Vám je nyní?

Minulý měsíc jsem slavila 70. narozeniny.

V jakém stadiu bylo onemocnění odhaleno?

Šla jsem na preventivní prohlídku a na mamograf a byl tam už větší nález.

Jak dlouho probíhala léčba?

Léčila jsem se asi tři čtvrtě roku.

Jakými metodami jste byla léčena?

Brzy po diagnóze jsem nastoupila do nemocnice na operaci a potom jsem chodila na chemoterapii.

Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Vychodila jsem osmileté gymnázium.

Jaké je Vaše zaměstnání?

Už 12 let jsme v důchodu.

Jaký je Váš rodinný stav?

Žiju s manželem.

Ve které kraji žijete?

V Praze.

OTÁZKY TÝKAJÍCÍ SE ONEMOCNĚNÍ:

Jaké byly Vaše první myšlenky, když Vám byla sdělena diagnóza?

Nebyla jsem překvapená, čekala jsem to. Měli jsme to v rodině, takže jsem věděla, co mě nejspíš čeká a také to, co obnáší léčba, takže jsem na to byla částečně připravená.

Co následovalo?

Smířila jsem se s tím, že jsem onemocněla a přijala naplánovanou léčbu. Vybrala jsem si dobrého lékaře, ve kterého jsem měla důvěru.

Co nebo kdo Vám v době sdělení diagnózy pomohl?

Moc mi pomáhal manžel a nejlepší kamarádka. Také mi pomáhaly aktivity, jako před nemocí, třeba s nižší intenzitou, ale prostě něco dělat.

Co by Vám mohlo v době sdělení diagnózy pomoci více? Co byste potřebovala?

Moc jsem si přála mluvit otevřeně o nemoci s někým, kdo ji prodělal. To mi chybělo, proto jsem měla vizi o založení sdružení, které by to dalším ženám poskytlo.

Co pro Vás bylo v počátku nejnáročnější?

I když jsem věděla, co přede mnou stojí, dost mě zdrtila chemoterapie a její fyzické následky.

Jak to bylo dál? Co jste potřebovala v dalších obdobích?

Po chemoterapii jsem potřebovala hlavně odpočinek a společnost. Když jsem byla sama, hodně jsem přemýšlela a to mi nepomáhalo.

Dokázala byste rozdělit období od sdělení diagnózy po vyléčení na určitá období? Které pro Vás bylo významné?

Celý rok léčení až po návrat do práce byl neobvyklý. Do té doby jsem nikdy nebyla nemocná. Může to znít jako fráze, ale ta nemoc mi změnila život a přístup k němu. Začala jsem si vážit každé maličkosti.

Čeho se Vám dostávalo a co byste ještě potřebovala?

Měla jsem velké štěstí na moc dobré lékaře a měla jsem i podporu doma v rodině. Jediné, co bych potřebovala, bylo více informací, protože rakovina byla před 20 – ti lety velké tabu a moc se o ní nikde nemluvilo a nevědělo.

Co Vám v období léčby nejvíce psychicky pomáhalo?

Postupem času jsem poznala hodně žen, které prožívaly stejně náročné a těžké období. Rozhovory s nimi mi moc pomohly, povzbudily mě. To přesně jsem potřebovala.

Jak reagovalo Vaše nejbližší okolí na Vaše onemocnění?

Nejdřív o tom nikdo nemluvil, nevěděli, jak o tom začít, jak prolomit mlčení. Až když jsem jim dala najevo, že mi nevadí, když se o tom bude mluvit, začali se hodně zajímat a nabízet pomoc.

Jaké reakce by pro Vás byly příjemné?

Chtěla bych upřímný zájem bez přetváření. Hlavně neposlouchat věty jako: To nic není, to bude zase dobrý. Protože já sama jsem moc dobře věděla, že to ještě dlouho dobré nebude.

Jakým způsobem se Vám Vaši blízcí snažili pomoci vyrovnat se s nemocí?

Manžel a děti převzaly na určitou dobu hodně mých povinností v domácnosti, abych měla čas na odpočinek a dávali mi velkou volnost při výběru aktivit a činností, které mi dělaly radost a měla jsem na ně energii.

Měla jste někoho, s kým jste si mohla promluvit a zeptat se na věci ohledně onemocnění?

Ze začátku jsem sdílela pocity hlavně s kamarádkami, které měly stejnou zkušenost s rakovinou. Později to byla pomoc ve sdružení ALEN, to je patientská organizace, kde jsem měla dostatek informací a opravdu velkou potřebnou podporu.

Kdo byl pro Vás v průběhu léčby největší oporou?

V průběhu léčby nejvíc manžel a dospívající děti. Moc mi pomáhali se vším, co bylo během léčby potřeba zařídit.

Jak a díky čemu jste se vyrovnávala s fyzickými a psychickými změnami?

I s tímto mi pomáhala podpora rodiny a přátel. Taky bylo moc příjemné sdílení pocitů s členkami Alenu, které zažívaly stejné problémy.

Pomohl Vám něčím zdravotnický personál cítit se lépe?

Určitě, měla jsem štěstí na doktory, byli ke mně moc vstřícní. Měli ke mně moc hezký přístup a dávali mi spousty užitečných rad.

Co byste od zdravotnického personálu ještě potřebovala?

Jediné, co mi od lékařů chybělo, byla větší otevřenost vůči mojí rodině. Všechny informace říkali mě, ale já někdy nebyla v kondici, abych vše pochopila a zapamatovala si to. Kdyby tam manžel byl se mnou, bylo by mi příjemněji a bylo by to efektivnější.

S čím jste byla ze strany zdravotnického personálu spokojena?

Moc mi pomáhal jejich vlídný, trpělivý a ochotný přístup. Taky bych se v nemocnici neobešla bez jejich fyzické pomoci.

Dozvěděla jste se dostatek srozumitelných informací o průběhu léčby?

Ano, lékaři si na mě udělali čas a všechno mi do detailu vysvětlili.

Měla jste možnost podílet se na plánování léčby?

Ne, nic jsem o nemoci nevěděla a ani jsem si netroufala jsem si navrhnout nějaké jiné možnosti nebo měnit rozhodnutí lékařů.

Uvažovala jste, byť krátce, o nepodstoupení léčby?

Nikdy by mě nenapadlo to vzdát.

Byla jste lékařem průběžně informována o vývoji svého zdravotního stavu?

Ano byla, i když ne vždycky jsem to chtěla slyšet.

Myslíte si, že je pro pacienta dobré znát celou pravdu o svém zdravotním stavu?

To je hodně individuální, někdo to nechce slyšet a je to pro jeho psychiku lepší, někdo to snese a chce vědět všechno najednou.

Které důležité faktory by podle Vás pomohly ženám v podobné situaci přežít tuto náročnou životní situaci?

Já osobně bych hodně potřebovala informace. Zkušenosti od žen se stejnou zkušeností jsem měla a moc mi to pomohlo. A určitě by každá měla mít naději a víru, že to dobře dopadne a bude to zase všechno v pořádku.

Napadlo Vás ještě nějaké téma, o kterém jsme nemluvily, a je pro Vás důležité?

Ještě mě napadlo, jak důležitá je psychická pohoda během zvládání nemoci a jaký vliv má na úspěch léčby. Ženy by měly mít možnost vyhledat psychologa v případě potřeby a nestydět se za to, že jsem nemocná.

OTÁZKY TÝKAJÍCÍ SE RECIDIVY:

Co pro Vás bylo nejtěžší, když se nemoc vrátila?

Měla jsem strach, jestli to ještě jednou zvládnou, když už jsem věděla, co to obnášelo a jak hrozné to bylo.

Co Vám v této situaci nejvíce pomohlo?

Pomohlo mi ujištění od lékařů, že je to jiné než poprvé, méně vážné. Byl to menší nález a medicína hodně pokročila, takže jsem měla větší naději.

Jaké rozdíly pozorujete oproti primární léčbě?

Bylo to jednodušší a méně hrozné, byla jsem jenom na operaci, nemusela jsem na následnou léčbu, která byla poprvé nejhorší.

Paní L.

Místo a čas šetření: 11. 12. 2013, u paní L v bytě

Doba trvání rozhovoru: 35 minut

Bez recidivy

DEMOGRAFICKÉ A OSOBNÍ ÚDAJE:

Kolik let Vám bylo v době diagnózy?

Když jsem onemocněla, bylo mi 51 let.

Kolik Vám je nyní?

Je mi 57.

V jakém stadiu bylo onemocnění odhaleno?

Bylo to vážné, našli mi zhoubný nádor 3. stupně. Veliký byl asi 3,5 cm.

Jak dlouho probíhala léčba?

Do nemocnice jsem chodila asi 6 měsíců.

Jakými metodami jste byla léčena?

Nejdřív mě odoperovali, chirurgicky mi odstranily prs a potom jsem chodila na chemoterapii.

Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Mám střední ekonomickou školu s maturitou.

Jaké je Vaše zaměstnání?

Jsem zaměstnaná v jedné firmě jako administrativní firmě.

Jaký je Váš rodinný stav?

S manželem jsem se rozvedla a teď žiju s přítelem.

Ve které kraji žijete?

Bydlíme v Praze.

OTÁZKY TÝKAJÍCÍ SE ONEMOCNĚNÍ:

Jaké byly Vaše první myšlenky, když Vám byla sdělena diagnóza?

Byla jsem smířená s tím, že na světě končím, už jsem se loučila se životem. Taky jsem cítila hroznou nespravedlnost, říkala jsem si proč já, co jsem udělala tak hrozného, že mě to potkalo.

Co následovalo?

Celá rodina mě pořád přesvědčovala, abych na léčbu šla, abych ji podstoupila. Děsila jsem se představy, že dopadnu jako moje švagrová. To je žena „krev a mlíko“, celý život byla plná energie. Našli ji nádor v břiše a chodila na chemoterapii. Když jsem viděla, co to s ní udělalo... Prostě jsem nechtěla být troska dřív, než to bude nezbytně nutné.

Co nebo kdo Vám v době sdělení diagnózy pomohl?

Nejvíce mi pomohl můj muž. Byl tady vždycky pro mě a podržel mě v těch nejnáročnějších obdobích. Potom jsem byla taky vděčná za svého skvělého šéfa, měl pochopení a byl na mě moc hodný.

Co by Vám mohlo v době sdělení diagnózy pomoci více? Co byste potřebovala?

Moc bych si přála, aby mi tu hroznou zprávu, závažnou diagnózu, trochu šetrněji. Když mě jako naprosto nepřípravenému člověku řekli: Máte zhoubný nádor hodně bujně rostoucí a je neoperovatelný. To mě málem povalilo, vůbec jsem na to nebyla připravená a lékař mi to moc neusnadnil.

Co pro Vás bylo v počátku nejnáročnější?

Hrozné bylo, že jsem vůbec netušila, co mě čeká, co se mnou chemoterapie udělá. Náročné taky bylo říct diagnózu mým rodičům, měla jsem strach, že mě budou litovat a to jsem nechtěla.

Jak to bylo dál? Co jste potřebovala v dalších obdobích?

Ze začátku jsem nevěděla, jak komunikovat s okolím. Lhát jsem nechtěla, ale o nemoci jsem nezvládala mluvit s nikým jiným, než s manželem.

Dokázala byste rozdělit období od sdělení diagnózy po vyléčení na určitá období? Které pro Vás bylo významné?

Tak první období asi bylo ještě před operací, kdy jsem chodila na chemoterapii, aby se nádor zmenšil a mohla jsem na operaci. Tohle období bylo nejvýznamnější. Pouhá 1 sada chemoterapie (4 dávky) dokázala to, že se nádor z 3,5 cm zmenšil na 0,7 cm. To byl výrazný

pokrok a z neoperovatelného nádoru se stal najednou operovatelný a měla jsem větší naději. Pro mě to taky znamenalo, že nade mnou nemá nemoc převahu, ale že si moje tělo, když mu pomůžu přírodními doplňky stravy, dokáže s rakovinou poradit. Druhé období bylo kolem operace. A poslední asi po operaci, kdy jsem zase chodila na chemoterapii a doléčovala se.

Čeho se Vám dostávalo a co byste ještě potřebovala?

Jediné, co mi chybělo, byly informace o mém zdravotním stavu po operaci. Vysvětlili mi dopodrobna, jak to chirurgicky provedou, ale to, že mi zraní pravou ruku tak, že ji budu mít po operaci jen do počtu, na to mě nikdo nepřipravil. Takže to byl po operaci docela šok, byla jsem dlouho všem kolem jenom na obtíž, nedokázala jsem si ukrojit chleba, nenakrájela cibuli a ani nepověsila prádlo. To bylo těžké a chtěla bych to vědět dopředu a připravit na to sebe, ale i rodinu.

Co Vám v období léčby nejvíce psychicky pomáhalo?

Skutečně nejvíc mi pomohla návštěva psycholožky, to bylo ještě, když jsem byla v nemocnici. Tehdy na onkologii visela na nástěnce její vizitka a informace, že se na ni v případě potřeby můžeme obrátit. Povídání s ní pro mě byla obrovská pomoc, dokonce jedna její návštěva mi stačila, abych se cítila mnohem a mnohem lépe. Škoda jen, že teď už tam nic takové není, pro další pacientky by to taky mohl být přínos.

Jak reagovalo Vaše nejbližší okolí na Vaše onemocnění?

Poměrně dobře, snažili se, aby vše fungovalo, jako před nemocí, ale zároveň se o mě moc hezky starali a pomáhali mi v období rekonvalescence.

Jaké reakce by pro Vás byly příjemné?

Nevím, to co jsem od okolí dostávala, bylo příjemné, nic mi příliš nevadilo.

Jakým způsobem se Vám Vaši blízcí snažili pomoci vyrovnat se s nemocí?

Můj muž se snažil, abych měla kolem sebe i na stole vždycky to, co mi v danou chvíli bude vyhovovat. Vždycky první tři dny po chemoterapii bylo nejlepší prospat a zahnat tak potíže. Všichni na mě byli hodní, respektovali moje nálady a měnící se chutě.

Měla jste někoho, s kým jste si mohla promluvit a zeptat se na věci ohledně onemocnění?

Měla jsem spolupacientku, byla se mnou na pokoji po stejném zákroku o den dříve. Kamarádíme spolu dodnes. Taky jsme o tom hodně mluvili s manželem, první manželka mu umřela právě na rakovinu prsu, takže mu nevadilo o tom mluvit a věděl, co a jak kolem léčby.

Kdo byl pro Vás v průběhu léčby největší oporou?

Jak už jsem říkala, byl to hlavně manžel a taky mi moc pomohla dcera, která se o mě hodně bála a snažila se zastat doma moji roli, když jsem byla „mimo provoz“.

Jak a díky čemu jste se vyrovnávala s fyzickými a psychickými změnami?

Chtělo to velkou trpělivost a musela jsem věřit, že já budu ta, která to zvládne. Můj muž vždycky říkal, že vůbec nezáleží, jestli mám prsa 2, 3 nebo jenom 1, ale že jsem to pořád já, prostě jenom bez kousku jednoho svalu. Potom už jsem to moc neřešila, že mi chybí prso.

Pomohl Vám něčím zdravotnický personál cítit se lépe?

Celý personál v nemocnici byl skvělý, sestřičky se zajímaly o to, jak mi je a snažily se mi vyjít vstříc a pomoci.

Co byste od zdravotnického personálu ještě potřebovala?

Asi nic, lépe už se o nás snad ani starat nešlo.

S čím jste byla ze strany zdravotnického personálu spokojena?

Asi se vším, opravdu. Byla to moje první operace v životě a bála jsem se nemocničního prostředí, ale nakonec to nebylo vůbec hrozné, ale až na tu nemoc, to bylo dobré.

Dozvěděla jste se dostatek srozumitelných informací o průběhu léčby?

Srozumitelné informace byly, ale potřebovala bych jich víc, bylo to nedostačující.

Měla jste možnost podílet se na plánování léčby?

Já jsem vnímala svoje možnosti, jako buď to přijmu, nebo nepřijmu. Vůbec jsem neuvažovala nad tím, že bych lékařům mluvila do jejich práce, to by mě nenapadlo a hlavně měli moji důvěru.

Uvažovala jste, byť krátce, o nepodstoupení léčby?

To bylo první, co jsem řekla lékaři po tom, co mi sdělil diagnózu. Děsila mě představa, že budu troska. Věděla jsem, že chemoterapie člověka ničí a pomáhá mu zároveň. Vůbec by mě nenapadlo, že se tak rychle vyléčím.

Byla jste lékařem průběžně informována o vývoji svého zdravotního stavu?

Ano byla a jsem za to moc ráda, protože se to vyvíjelo dobře a dodávalo mi to naději, když jsem viděla, že to je lepší.

Myslíte si, že je pro pacienta dobré znát celou pravdu o svém zdravotním stavu?

Určitě ano. Jak by jinak měl člověk posílit své zdraví v dané oblasti, když by netušil, že je nemocný a jak vážně? I pro vyřízení rodinných záležitostí, kdyby to dopadlo špatně, je potřeba čas, takže by to člověk určitě vědět měl.

Které důležité faktory by podle Vás pomohly ženám v podobné situaci přežít tuto náročnou životní situaci?

Hned po sdělení diagnózy se snažit získávat zkušenosti a informace od pacientek, které mají s touhle nemocí zkušenosti. Pacientské organizace jsou u této diagnózy nenahraditelné.

Napadlo Vás ještě nějaké téma, o kterém jsme nemluvily, a je pro Vás důležité?

Určitě je hodně důležitá prevence. Každý člověk by měl udělat inventuru vlastního života sám, dobrovolně. Neměl by čekat, až ho k tomu donutí nemoc. Podle mě za většinu onemocnění rakovinou můžou stresy, ale s tím asi nic moc nemůžeme udělat.

Paní K.

Místo a čas šetření: 12. 12. 2013, u paní K v bytě

Doba trvání rozhovoru: 19 minut

Bez recidiv

DEMOGRAFICKÉ A OSOBNÍ ÚDAJE:

Kolik let Vám bylo v době diagnózy?

Onemocněla jsem v 64 letech.

Kolik Vám je nyní?

Teď je mi 74.

V jakém stadiu bylo onemocnění odhaleno?

Naštěstí se to podchytilo v počátečním stadiu, přišlo se na to na mamografu.

Jak dlouho probíhala léčba?

Kompletní léčba trvala skoro 5 let.

Jakými metodami jste byla léčena?

Nejdřív jsem byla na operaci a pak jsem se doléčovala hormony, Tamoxifenem.

Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Vysokoškolské.

Jaké je Vaše zaměstnání?

Nepracuju, jsem v důchodu.

Jaký je Váš rodinný stav?

Žiju s manželem.

Ve které kraji žijete?

Bydlíme v Praze.

OTÁZKY TÝKAJÍCÍ SE ONEMOCNĚNÍ:

Jaké byly Vaše první myšlenky, když Vám byla sdělena diagnóza?

Upadla jsem do deprese a byla jsem úplně bezradná, protože jsem nevěděla, co mě všechno čeká. Dlouho jsem tomu nemohla uvěřit. Nechápala jsem, jak jsem k tomu přišla a proč se to stalo zrovna mně.

Co následovalo?

Vyhledala jsem psychologickou pomoc, protože jsem to sama nezvládala. Rodina se sice snažila mi pomoci, ale stejně jsem věděla, že potřebuju odbornou pomoc. Několik návštěv psycholožky mi pomohlo se s tím vyrovnat a přijmout to.

Co nebo kdo Vám v době sdělení diagnózy pomohl?

Nejvíce mě podržel manžel a potom kamarádky ze sdružení Alen. Od nich jsem se dozvěděla spoustu rad ohledně léčby. Pomohly mi s přípravou na léčbu.

Co by Vám mohlo v době sdělení diagnózy pomoci více? Co byste potřebovala?

Potřebovala bych lepší přístup lékaře a personálu v nemocnici. Nebylo to příjemné a jejich chování mi situaci vůbec neulehčilo. Byli nepříjemní, takoví studení.

Co pro Vás bylo v počátku nejnáročnější?

Těžké bylo najít ztracenou rovnováhu, byla jsem z té změny úplně rozhozená a těžko a dlouho jsem se s tím vyrovnávala. Nevěděla jsem, co bude a co mám vlastně dělat.

Jak to bylo dál? Co jste potřebovala v dalších obdobích?

Chtěla jsem rychlé řešení, všechno se neustále točilo kolem nemoci a já na to prostě chtěla zapomenout a vrátit všechno zpátky před diagnózu. Rodina se snažila, abych přišla na jiné myšlenky a vymýšleli společný program. To mi pomáhalo.

Dokázala byste rozdělit období od sdělení diagnózy po vyléčení na určitá období? Které pro Vás bylo významné?

Začalo to diagnózou, to byl velký šok. Dělal jsem si poctivě samovyšetření a tohle jsem nečekala. Potom jsem se začala připravovat na operaci, které jsem se taky bála, ale aspoň už se začalo něco řešit. Rekonvalescence byla náročná, ale dalo se to vydržet.

Čeho se Vám dostávalo a co byste ještě potřebovala?

Postrádala jsem lepší, hlavně lidštější, přístup onkologa. Byl pouze odborný, což je určitě důležité, ale chyběla mi u něj podpora a pochopení pro těžké chvíle, které jsem prožívala.

Co Vám v období léčby nejvíce psychicky pomáhalo?

Snažila jsem se na tu hrůzu zapomenout, ale občas se mi to dařilo a jindy ne. Když jsme třeba s manželem někam šli, bylo to lepší, myslela jsem na jiné věci, ale když jsem měla moc volného času, topila jsem se v tom.

Jak reagovalo Vaše nejbližší okolí na Vaše onemocnění?

Nejbližší rodina to věděla hned od začátku a reagovala dobře, cítila jsem jejich podporu. Okolí nic nevědělo, nerada jsem o tom mluvila s někým dalším. Nechtěla jsem, aby mě všichni litovali, tak jsem se o tom radši vůbec nezmiňovala.

Jaké reakce by pro Vás byly příjemné?

Chtěla jsem, aby všichni dělali, jako že se nic neděje a že to bude všechno zase dobré. Chtěla jsem tomu věřit a myslet pozitivně.

Jakým způsobem se Vám Vaši blízcí snažili pomoci vyrovnat se s nemocí?

Trávili se mnou hodně času, dělali, co mi na očích viděli a pomáhali se vším, co jsem třeba po operaci nezvládla sama.

Měla jste někoho, s kým jste si mohla promluvit a zeptat se na věci ohledně onemocnění?

Psycholožka mě odkázala na sdružení Alen, kam jsem se přihlásila a poznala ženy, které procházely stejným procesem. Kamarádky z Alenu byly velmi otevřené a mohly jsme mluvit o všem.

Kdo byl pro Vás v průběhu léčby největší oporou?

Sdružení Alen, manžel taky moc pomáhal, ale nezažil to a neuměl o tom mluvit, tak jako kamarádky.

Jak a díky čemu jste se vyrovnávala s fyzickými a psychickými změnami?

S diagnózou jsem se srovnala s velkou pomocí kamarádek z Alenu. Skvělé taky byly aktivity, které jsme společně podnikaly a kde jsem nemusela myslet na okolnosti léčby.

Pomohl Vám něčím zdravotnický personál cítit se lépe?

Příliš ne, pomáhali mi po fyzické stránce, ale díky jejich přístupu jsem se lépe necítila.

Co byste od zdravotnického personálu ještě potřebovala?

Jak jsem už říkala, byla bych moc ráda za více podpory a pochopení, protože jejich přístup byl takový studený.

S čím jste byla ze strany zdravotnického personálu spokojena?

Po operaci jsem změnila onkologa a jeho přístup byl lepší, takže už jsem byla spokojená s přístupem i nabídkami zlepšujícími můj život. Ale přesně tohle jsem potřebovala na začátku, potom, když mi už bylo lépe, jsem to tolik nepotřebovala.

Dozvěděla jste se dostatek srozumitelných informací o průběhu léčby?

To ano, oba lékaři byli opravdoví odborníci a věřila jsem jim.

Měla jste možnost podílet se na plánování léčby?

To spíše ne, ale ani bych si na to netroufla, vždyť nejsem doktorka.

Uvažovala jste, byť krátce, o nepodstoupení léčby?

Ne, sice jsem byla na začátku ve velkém šoku, ale o tomhle jsem nikdy nepřemýšlela.

Byla jste lékařem průběžně informována o vývoji svého zdravotního stavu?

Ano, hodně jsem se ptala a lékař mi odpovídal srozumitelně a dostatečně.

Myslíte si, že je pro pacienta dobré znát celou pravdu o svém zdravotním stavu?

Určitě ano, ale možná by nejdříve měl lékař promluvit s rodinou a odhadnout, jak to pacientka ponese a zda tu informaci zvládne.

Které důležité faktory by podle Vás pomohly ženám v podobné situaci přežít tuto náročnou životní situaci?

Myslím, že to ženám může hodně ulehčit citlivý přístup lékaře, dostupná psychologická pomoc, pokud je potřeba a podpora rodiny a nejbližších přátel. Ono to zní jako samozřejmost, ale moc pomáhá pocit, že na to nejste sami a máte kvůli komu bojovat.

Napadlo Vás ještě nějaké téma, o kterém jsme nemluvily, a je pro Vás důležité?

Období léčby bylo těžké, ale po vyléčení je strašně důležité a zároveň náročné nemyslet na možnou recidivu. Myšlenky jsem se snažila odhánět, protože jinak bych se asi zbláznila.

Paní S.

Místo a čas šetření: 16. 12. 2013, u paní S v bytě

Doba trvání rozhovoru: 29 minut

Bez recidivy

DEMOGRAFICKÉ A OSOBNÍ ÚDAJE:

Kolik let Vám bylo v době diagnózy?

Diagnostikovali mě před 4 lety, takže 53.

Kolik Vám je nyní?

Je mi 57 let.

V jakém stadiu bylo onemocnění odhaleno?

Naštěstí to bylo na začátku, měla jsem takový divný pocit a radši jsem šla k doktorovi. Poslal mě na mamograf a tam to bylo.

Jak dlouho probíhala léčba?

Celkově jsem se léčila rok a půl, ale v nemocnici jsem příliš dlouho nebyla.

Jakými metodami jste byla léčena?

Na operaci jsem i přes malou velikost nádoru musela, ale nebylo to tak hrozné. A pak následovala už „jenom“ chemoterapie, ozařování a biologická léčba - Herceptin.

Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Vychodila jsem gymnázium, takže úplné střední všeobecné.

Jaké je Vaše zaměstnání?

Pracuju na úřadě v administrativě.

Jaký je Váš rodinný stav?

Jsem vdaná.

Ve které kraji žijete?

Žijeme v Praze.

OTÁZKY TÝKAJÍCÍ SE ONEMOCNĚNÍ:

Jaké byly Vaše první myšlenky, když Vám byla sdělena diagnóza?

Jelikož jsem měla podezření, že něco není v pořádku, tak jsem se na to připravovala, ale i tak, to potvrzení bylo děsné a dostala jsem strach.

Co následovalo?

Do dvou týdnů od diagnózy jsem byla objednaná na operaci a pak už to bylo lepší, měla jsem radost, že se to řeší tak rychle, to mi pohohlo.

Co nebo kdo Vám v době sdělení diagnózy pomohl?

Nejvíce asi rodina. S lékařem jsem řešila hlavně pragmatické věci ohledně léčby, ale nějaké uklidnění a podpora od něj ze začátku nebyla, tu jsem ale naštěstí našla u rodiny. Moc mi pomáhali.

Co by Vám mohlo v době sdělení diagnózy pomoci více? Co byste potřebovala?

Nevím, byla jsem z toho trochu zaskočená, a jak se všechno událo tak rychle, neměla jsem ani čas přemýšlet, co by mi mohlo pomoci. Prostě jsem se nechala řídit lékařem a nic jiného jsem neřešila.

Co pro Vás bylo v počátku nejnáročnější?

Sdělit situaci rodině, to bylo hodně těžké. Rok před mým onemocněním mi na rakovinu zemřela maminka a všichni se začali bát, abych nedopadla stejně.

Jak to bylo dál? Co jste potřebovala v dalších obdobích?

Moc jsem chtěla o nemoci mluvit, ale bylo těžké o tom se známými začít. V rodině to nebyl problém, ale potřebovala jsem o tom mluvit i s ostatními a nevěděla jsem, jak na to.

Dokázala byste rozdělit období od sdělení diagnózy po vyléčení na určitá období? Které pro Vás bylo významné?

Určitě nástup do nemocnice na operaci a potom rekonvalescence. Další náročné období byla chemoterapie a nejvýznamnější pro mě byl asi konec chemoterapie, kdy jsem věděla, že to nejhorší mám za sebou.

Čeho se Vám dostávalo a co byste ještě potřebovala?

Nevím, nevzpomínám si, že by mi něco chybělo nebo se mi nedostávalo tak, jak bych potřebovala.

Co Vám v období léčby nejvíce psychicky pomáhalo?

Asi dva měsíce po operaci, když jsem chodila na chemoterapii, tak jsem našla sdružení Alen, jehož členkou jsem se hned stala. Byla to pro mě obrovská podpora a úleva, to že jsem mohla mluvit s ostatními, stejně postiženými ženami.

Jak reagovalo Vaše nejbližší okolí na Vaše onemocnění?

Ze začátku byli v šoku a měli strach, aby to nedopadlo stejně hrozně, jako u maminky. Nejhůře se s mojí diagnózou vyrovnával můj bratr, který to měl také ještě v živé paměti.

Jaké reakce by pro Vás byly příjemné?

Přála jsem si, aby lidé přijali sdělení a mluvili se mnou dál úplně normálně, což ale mnozí nedokázali. Občas jsem si připadala, jak kdybych onemocněla něčím velmi nakažlivým, protože jsem měla pocit, jakoby se mě známí najednou štítili.

Jakým způsobem se Vám Vaši blízcí snažili pomoci vyrovnat se s nemocí?

Rodina mě moc dobře zná a snažili se aspoň navenek nedělat z toho tragédii. Pomáhali mi, ale jenom když jsem si o to řekla. Nejvíce jsem oceňovala, že mě nikdo mermomocí nechtěl doprovázet do nemocnice, když jsem chodila na onkologickou léčbu. Když jsem si ale řekla, doprovodili mě.

Měla jste někoho, s kým jste si mohla promluvit a zeptat se na věci ohledně onemocnění?

Určitě ano. V rodině to nebylo žádné tabu, takže to mi taky pomáhalo a hlavně jsem o tom mluvila s kamarádkami ve sdružení, které měly stejnou zkušenost.

Kdo byl pro Vás v průběhu léčby největší oporou?

Celá rodina, manžel, děti i sourozenci pomáhali a dodávali mi pocit, že na to nejsem sama a že mám někoho, komu na mně záleží.

Jak a díky čemu jste se vyrovnávala s fyzickými a psychickými změnami?

Velké fyzické změny jsem neměla, nejsem po ablaci, vzali mi pouze malou část prsu spolu s nádorem. A žádné velké psychické změny oproti dřívějšímu jsem nepocíťovala, s depresemi jsem se léčila už dva roky před onemocněním a během léčby se nějak nezhoršily. Jedinou psychickou změnu, ale kladnou, vnímám to, že jsem přehodnotila životní hodnoty a priority.

Pomohl Vám něčím zdravotnický personál cítit se lépe?

Ano, měla jsem štěstí, všichni v nemocnici na mě byli moc hodní, brali to s humorem a to mi pomáhalo, to zlehčování situace bylo hodně povzbuzující.

Co byste od zdravotnického personálu ještě potřebovala?

Asi nic, byla jsem velmi spokojena.

S čím jste byla ze strany zdravotnického personálu spokojena?

Se vším, léčba probíhala podle plánu a úspěšně, sestřičky se o mě moc hezky starali a s panem doktorem jsem byla taky moc spokojená.

Dozvěděla jste se dostatek srozumitelných informací o průběhu léčby?

Určitě ano, sice se to všechno událo dost rychle, ale neměla jsem pocit, že by se něco dělo bez mojí kontroly. Pan doktor si na mě udělal čas a řekl mi, co mě čeká, a já se mohla doptávat.

Měla jste možnost podílet se na plánování léčby?

Ano, alespoň částečně. Ptal se na můj názor, nechoval se jako autorita, která musí mít vždycky pravdu, jednal se mnou jako s partnerem a to bylo moc fajn.

Uvažovala jste, byť krátce, o nepodstoupení léčby?

Ne, ani na chvíli mě to nenapadlo. Léčba byla samozřejmostí, chtěla jsem žít a to byla jediná cesta, jak toho dosáhnout.

Byla jste lékařem průběžně informována o vývoji svého zdravotního stavu?

Ano, při každé kontrole se mi věnoval, a když jsem odcházela, věděla jsem, jak to se mnou vypadá.

Myslíte si, že je pro pacienta dobré znát celou pravdu o svém zdravotním stavu?

Myslím, že záleží na každém, jak to zvládne. Já určitě vždycky potřebuju vědět, jak to vypadá. Nenávidím nejistotu, potřebuju vědět, na čem jsem.

Které důležité faktory by podle Vás pomohly ženám v podobné situaci přežít tuto náročnou životní situaci?

Určitě vůle žít a odvaha. Taky je moc příjemné mít podporu doma, hned se bojuje snadněji.

Napadlo Vás ještě nějaké téma, o kterém jsme nemluvily, a je pro Vás důležité?

Myslím, že jsme probrali všechno.

Paní V.

Místo a čas šetření: 17. 12. 2013, u paní V v bytě

Doba trvání rozhovoru: 42 minut

Bez recidivy

DEMOGRAFICKÉ A OSOBNÍ ÚDAJE:

Kolik let Vám bylo v době diagnózy?

Bylo mi 65 let.

Kolik Vám je nyní?

Letos slavím kulatiny, 70.

V jakém stadiu bylo onemocnění odhaleno?

Objevíli mi to naštěstí v raném stadiu, byl to malý nádor v pravém prsu.

Jak dlouho probíhala léčba?

Léčba částečně v nemocnici trvala 4 měsíce a pak jsem skoro 5 let brala hormonální léky.

Jakými metodami jste byla léčena?

Byla jsem na 2 operacích a vzali mi celkově 14 uzlin.

Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Mám vysokou školu.

Jaké je Vaše zaměstnání?

Před odchodem do důchodu jsem učila na vysoké škole.

Jaký je Váš rodinný stav?

Jsem vdaná.

Ve které kraji žijete?

Žiju v Praze.

OTÁZKY TÝKAJÍCÍ SE ONEMOCNĚNÍ:

Jaké byly Vaše první myšlenky, když Vám byla sdělena diagnóza?

Bylo to hrozné, byla jsem smířená s tím, že vše skončilo, že můžu i umřít. Nečekala jsem to a byl to v mém věku velký šok.

Co následovalo?

Samé pragmatické věci, plánovala se záchytná operace a další postup léčby.

Co nebo kdo Vám v době sdělení diagnózy pomohl?

Ze začátku mi pomohlo přečtení knihy od Olgy Wallo: Sekundární zisky. Potom jsem hodně hledala informace na internetu a vstoupila jsem do onkoclubu ŽAP, kde bylo moc fajn poslouchat zkušenosti žen, které prošly tím stejným jako já.

Co by Vám mohlo v době sdělení diagnózy pomoci více? Co byste potřebovala?

Potřebovala bych více přesnějších informací od lékaře. Obecně jsem věděla, co mě čeká, ale detaily jsem neměla a nebyla jsem proto moc klidná.

Co pro Vás bylo v počátku nejnáročnější?

Hodně těžké bylo vyrovnávání se s tím, že jsem nebyla dostatečně informovaná o první operaci. Zatajili mi fakt, že nádor mohl být zhoubný. Při druhé operaci už nešlo vyjmout jen sentinelkou uzlinu a odstranili mi dalších 14 uzlin. Hned na začátku vzniknul latentní lymfedém a do dnes mám kvůli tomu problémy s pravou rukou.

Jak to bylo dál? Co jste potřebovala v dalších obdobích?

Péče v nemocnici byla docela dobrá, jediné, co mě mrzelo, bylo, že za mnou po operaci nepřišel operatér. Už jsem ho potom neviděla a neměla možnost s ním mluvit. Ještě že jsem byla v klubu ŽAP, díky jejich informacím jsem se dostala do Motola na lymfologii, kam teda docházím dodnes. Taky díky klubu jsem našla dobrého doktora na štítnou žlázu, ale nebylo to jednoduché, je jich poměrně málo.

Dokázala byste rozdělit období od sdělení diagnózy po vyléčení na určitá období? Které pro Vás bylo významné?

V období kolem sdělení diagnózy jsem měla krátkou epizodu deprese, pak to přešlo do odhodlání nemoc překonat a postavit se tomu. Postupně jsem byla víc a víc přesvědčená, že to zvládnu. Teď se snažím o prevenci recidivy, snažím se tomu předcházet cvičením. Začala jsem dělat čchi kung, tai-či, chodím hodně na procházky, snažím se dobře jíst. Taky na sebe

víc myslím, příjemné pocity získávám z poslechu hudby, kulturních zážitků jako návštěv divadla. Taky hodně podnikáme různé akce s kamarádkami z onkoklubu.

Čeho se Vám dostávalo a co byste ještě potřebovala?

Vzhledem k tomu, že jsem si sehnala mnoho literatury a zajímala jsem se o to, měla jsem o nemoci dostatek informací. Za tohle vyhledávání jsem byla ve finále ráda, protože doktoři jsou zahlcení a nemají na pacienty příliš času.

Co Vám v období léčby nejvíce psychicky pomáhalo?

Nejvíce asi kamarádky z klubu, manžel a děti a čas trávený s nimi a pohyb.

Jak reagovalo Vaše nejbližší okolí na Vaše onemocnění?

Taky byli ze začátku v šoku, nikdo z rodiny toto onemocnění neměl. Hodně se snažili tvářit, že se nic hrozného nestalo a spoléhali na to, že se jen tak nevzdám. Zároveň mi dávali najevo, že mám pro co žít.

Jaké reakce by pro Vás byly příjemné?

Určitě bych nechtěla, aby mě někdo litoval. Po počátečním šoku jsem se s tím rychle smířila a snažila se to brát jako součást života. Kdyby mě někdo pořád litoval, asi bych měla větší tendenci to vzdát a podlehnout.

Jakým způsobem se Vám Vaši blízcí snažili pomoci vyrovnat se s nemocí?

Rodina rychle pochopila můj přístup a snažili se mě v něm podporovat, brát to tak, že život jde dál a že je to prostě jenom nepříjemná zkušenost, kterou ale zvládnou a posílí mě to.

Měla jste někoho, s kým jste si mohla promluvit a zeptat se na věci ohledně onemocnění?

V rodině jsme mluvili spíše o průběhu léčby, o tom, na co se chystám, ale nemluvily jsme o tom, jak se cítím, co prožívám. To jsem našla v onkoklubu, kde jsem o tom mluvila s kamarádkami, které zažívaly to samé.

Kdo byl pro Vás v průběhu léčby největší oporou?

Určitě manžel, to že mě podporoval, dával mi najevo, že se mu pořád líbím a že je tady pro mě a pomůže, kdykoli budu potřebovat.

Jak a díky čemu jste se vyrovnávala s fyzickými a psychickými změnami?

Psychické změny se mě příliš netýkaly, po počátečním zmatení a krátkém pocitu deprese, jsem to zase byla já a nic se nezměnilo. Fyzické problémy mi pomáhalo zvládnout cvičení, díky kterému jsem se cítila víc fit a plná života.

Pomohl Vám něčím zdravotnický personál cítit se lépe?

Ne, bohužel jsem s péčí nebyla spokojena a pobyt v nemocnici byl nejhorším obdobím mého života.

Co byste od zdravotnického personálu ještě potřebovala?

Informací jsem měla dost, ale musela jsem se k nim dostat sama, na lékaře jsem v tomhle spoléhat nemohla. Po první špatné zkušenosti s lékařem jsem od nich chtěla pouze lékařskou péči, nic víc jsem od nich nechtěla.

S čím jste byla ze strany zdravotnického personálu spokojena?

Líbila se mi organizace léčby na oddělení ozařování, nikde nebyl žádný problém a byli tam i vlídní.

Dozvěděla jste se dostatek srozumitelných informací o průběhu léčby?

Od lékařů ne, protože jsem se snažila všechny informace zjistit ještě před nastoupením léčby, takže jsem byla vybavená dopředu a neměla jsem problém se strohým přístupem lékaře.

Měla jste možnost podílet se na plánování léčby?

Ne, podle toho, co jsem se dočetla, je léčba vždycky daná a vesměs stejná ve všech nemocnicích.

Uvažovala jste, byť krátce, o nepodstoupení léčby?

Ne o nepodstoupení, ale chvíli jsem myslela na alternativní léčbu, ale nakonec jsem se rozhodla pro klasickou léčbu, která má lépe prokazatelné výsledky.

Byla jste lékařem průběžně informována o vývoji svého zdravotního stavu?

Ano, toho se mi dostávalo. Vždy na kontrole mi lékař vysvětlil, jak na tom jsem a co bude další krok v léčbě.

Myslíte si, že je pro pacienta dobré znát celou pravdu o svém zdravotním stavu?

Záleží na tom, jak je pacient silný. Já jsem na otázku, zda chci být informována, odpověděla, že ano, ale doplatila jsem na to, že jsem z počátku nebyla úplně informovaná a musela jsem tedy na zbytečnou druhou operaci. Kdybych byla upozorněna, že už v prvním případě může jít o zhoubný nádor, byla by stačila jen jedna operace a jedna sentinelová uzlina. Podle původních informací jsem vůbec netušila, že malý nález, kvůli kterému jsem přes 12 let pravidelně chodila na preventivní sonograf a mamograf, se může zvrhnout. Dodatečně bylo ve zprávě uvedeno, že se tam objevil už náznak toho, že to nebude v pořádku.

Já jsem o tom, ale informována nebyla. První operaci jsem podstoupila s tím, že něco vyjmou, abych tam nemusela každého půl roku chodit do poradny a na kontroly, ale vše dopadlo úplně jinak.

Které důležité faktory by podle Vás pomohly ženám v podobné situaci přežít tuto náročnou životní situaci?

Určitě dostatek informací a aktivní snaha o spolupráci s lékaři. Ale zase ne každá žena je chce slyšet, možná se raději nechá prostě unášet vývojem situace.

Napadlo Vás ještě nějaké téma, o kterém jsme nemluvily, a je pro Vás důležité?

Myslím, že jsme mluvily o všem.

Paní A.

Místo a čas šetření: 18. 12. 2013, u paní A v bytě

Doba trvání rozhovoru: 26 minut

Bez recidivy

DEMOGRAFICKÉ A OSOBNÍ ÚDAJE:

Kolik let Vám bylo v době diagnózy?

Bylo mi 45 let.

Kolik Vám je nyní?

Letos mi bude 50.

V jakém stadiu bylo onemocnění odhaleno?

Objeví mi to pozdě, už jsem měla metastáze.

Jak dlouho probíhala léčba?

Léčba byla hodně dlouhá, trvala více než rok.

Jakými metodami jste byla léčena?

Chodila jsem na chemoterapii, ozařování a ještě teď užívám hormonální léčbu.

Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Středoškolské.

Jaké je Vaše zaměstnání?

Pracovala jsem jako účetní, teď jsem nezaměstnaná a práci hledám.

Jaký je Váš rodinný stav?

Žiju s manželem.

Ve které kraji žijete?

Ve středočeském, chtěli jsme pryč z Prahy.

OTÁZKY TÝKAJÍCÍ SE ONEMOCNĚNÍ:

Jaké byly Vaše první myšlenky, když Vám byla sdělena diagnóza?

Nejdřív jsem se hodně litovala, přemýšlela jsem, proč zrovna já, čím jsem si to zasloužila a proč se mi to stalo už takhle brzo.

Co následovalo?

Postupně jsem se s tou situací vyrovnávala, ale trvalo to dlouho. Dlouho jsem tomu nemohla uvěřit.

Co nebo kdo Vám v době sdělení diagnózy pomohl?

Nejvíce určitě rodina a nejbližší přátelé. Nechtěla jsem být po sdělení diagnózy sama, potřebovala jsem mít někoho u sebe. Aní jsme nemuseli mluvit, stačila ta společnost a hned mi bylo o trochu lépe.

Co by Vám mohlo v době sdělení diagnózy pomoci více? Co byste potřebovala?

Určitě více informací, protože jsem na to nebyla vůbec připravená a nic jsem o rakovině nevěděla. Taky by mi pomohlo znát někoho, kdo prošel podobnou situací a nebál by se o tom mluvit.

Co pro Vás bylo v počátku nejnáročnější?

Hrozně těžké pro mě bylo říct to dospívajícím dětem a širší rodině. Manželovi jsem to řekla hned, potřebovala jsem nějakou podporu hned. Dalším rodinným příslušníkům jsem to říkala postupně a bylo to náročné pro mě a určitě i pro ně.

Jak to bylo dál? Co jste potřebovala v dalších obdobích?

Potřebovala jsem o tom beze strachu mluvit s přáteli, ale někteří se báli a nevěděli, jak na to reagovat, což chápu, i pro ně to muselo být těžké, ale ta otevřenost by mi moc pomohla.

Dokázala byste rozdělit období od sdělení diagnózy po vyléčení na určitá období? Které pro Vás bylo významné?

Na začátku to byl hrozný šok, ze kterého jsem se pomalu dostávala a snažila se s tím smířit a vyrovnat. Když se mi podařilo situaci přijmout, ulevilo se mi. Když jsem se potom začala léčit a poznala kamarádky ze sdružení, tak už jsem se cítila mnohem lépe. Ta stejná zkušenost nás hodně spojila.

Čeho se Vám dostávalo a co byste ještě potřebovala?

Od většiny lidí se mi dostalo pochopení, ale u někoho to bylo jen krátkodobé. Tahle situace mi pomohla rozeznat přátele a pouhé známé.

Co Vám v období léčby nejvíce psychicky pomáhalo?

Nejvíce mi pomohla rodina a její podpora a taky bylo moc fajn, že jsem mohla aspoň částečně chodit do práce a zůstat tak aspoň trochu v normálním životě.

Jak reagovalo Vaše nejbližší okolí na Vaše onemocnění?

Nejdřív měli strach, ale taky procházeli nějakým smířováním a pak už to bylo mnohem lepší. Od začátku měli velké pochopení, a i když to pro ně taky nebylo lehké, drželi se mnou a moc pomáhali.

Jaké reakce by pro Vás byly příjemné?

Nechtěla jsem lítost, spíše jsem potřebovala povzbuzení a podporu. Chtěla jsem, aby mě hnali dopředu a motivovali mě.

Jakým způsobem se Vám Vaši blízcí snažili pomoci vyrovnat se s nemocí?

Byli velmi ohleduplní, ale zároveň se snažili chovat stejně jako před nemocí. To bylo moc příjemné.

Měla jste někoho, s kým jste si mohla promluvit a zeptat se na věci ohledně onemocnění?

Když jsem začala chodit do sdružení, tak s kamarádkami. Ty přesně věděly, čím procházím a neměla jsem problém s nimi o nemoci mluvit.

Kdo byl pro Vás v průběhu léčby největší oporou?

Určitě manžel, byl první, který to věděl a bylo to pro něj nejtěžší. Ale i tak se snažil pomoci hlavně mě, sám se s tím taky vyrovnával, ale moje potřeby byly na prvním místě.

Jak a díky čemu jste se vyrovnávala s fyzickými a psychickými změnami?

Fyzické změny mi pomáhal zvládat manžel, který na mě koukal pořád stejně. Potom na zvládání měly vliv kamarádky ze sdružení Alen, které zažily stejné změny, a viděla jsem, že to taky zvládly a všechno se vrátilo do starých kolejí.

Pomohl Vám něčím zdravotnický personál cítit se lépe?

Většinou ano, pomohli mi po medicínské stránce, ale pomáhali mi i vhodným chováním, měli zájem o to, co potřebuju.

Co byste od zdravotnického personálu ještě potřebovala?

Zpočátku určitě více informací, protože jsem byla vyděšená, co se se mnou vlastně děje a čím budu muset projít. Potom už jsem byla spokojená s přístupem i péčí.

S čím jste byla ze strany zdravotnického personálu spokojena?

Hlavně s péčí, většina personálu se o mě moc hezky starala a nemůžu si na nic stěžovat, vždyť mi pomohli.

Dozvěděla jste se dostatek srozumitelných informací o průběhu léčby?

Ano, ale až postupně. Ze začátku jsem byla hodně zmatená a asi ani pořádně nevnímala, co mi doktoři říkají. Proto bylo moc dobře, že se mnou chodil manžel a byl jako moje druhé uši.

Měla jste možnost podílet se na plánování léčby?

Ano, ale taky až postupně, když jsem se trochu rozkoukala a začala se o možnosti léčby více zajímat a taky ptát.

Uvažovala jste, byť krátce, o nepodstoupení léčby?

Ne, sice jsem byla vyděšená, ale věděla jsem, že to nemůžu vzdát, že jsem mladá a že to musím zvládnout. Prostě nic jiného než vyléčení pro mě nepřipadalo v úvahu.

Byla jste lékařem průběžně informována o vývoji svého zdravotního stavu?

Ano, lékař se mi věnoval a co jsem potřebovala, jsem se dozvěděla.

Myslíte si, že je pro pacienta dobré znát celou pravdu o svém zdravotním stavu?

Pro mě to určitě dobré bylo, ale nejsem si jistá, jestli by to tak mělo být u všech pacientů. Záleží asi na každém, jak to snese.

Které důležité faktory by podle Vás pomohly ženám v podobné situaci přežít tuto náročnou životní situaci?

Myslím, že by měly mít k dispozici psychologickou pomoc, když by ji potřebovaly a potom sociální pomoc od rodiny a od kamarádů.

Napadlo Vás ještě nějaké téma, o kterém jsme nemluvily, a je pro Vás důležité?

Myslím, že jsme nemluvily o prevenci, ta je podle mě velmi důležitá už i u dospívajících žen. Ženy by na sebe měly více dbát a věnovat se svému zdraví.

Příloha č. 4 – Dotazník životní spokojenosti

(J. Fahrenberg, M. Myrtek, J. Schumacher, E. Brähler)

Příklad	1	2	3	4	5	6	7
	Velmi nespokojen(a)	Nespokojen(a)	Spíše nespokojen(a)	Ani spokojen(a) ani nespokojen(a)	Spíše spokojen(a)	Spokojen(a)	Velmi spokojen(a)
S počasím jsem ...				X			

Pokud tedy – jako v tomto případě – nejste s počasím ani spokojen(a), ani nespokojen(a), zaškrtněte prosím 4. U každého tvrzení zaškrtněte prosím pouze jedno políčko.

ZDRAVÍ	1	2	3	4	5	6	7
Se svým tělesným zdravotním stavem jsem...							
Se svou duševní kondicí jsem...							
Se svou tělesnou kondicí jsem...							
Se svou duševní výkonností jsem...							
Se svou obranyschopností proti nemoci jsem...							
Když myslím na to, jak často mám bolesti, jsem...							
Když myslím na to, jak často jsem až dosud byl(a) nemocný(á), jsem...							

PRÁCE A ZAMĚSTNÁNÍ	1	2	3	4	5	6	7
Se svým postavením na pracovišti jsem...							
Když myslím na to, jak jistá je moje budoucnost v zaměstnání, jsem...							
S úspěchy, které mám v zaměstnání, jsem...							
S možnostmi postupu, které mám na svém pracovišti, jsem...							
S atmosférou na pracovišti jsem...							
Co se týká mých pracovních povinností a zátěže, jsem...							
S pestrostí, kterou mi nabízí mé zaměstnání, jsem...							

FINANČNÍ SITUACE	1	2	3	4	5	6	7
Se svým příjmem/platem jsem...							
S tím, co vlastním, jsem...							
Se svým životním standardem, jsem...							
S hmotným zajištěním své existence, jsem...							
Se svými budoucími možnostmi výdělku, jsem...							
S možnostmi, které mohu vzhledem ke své finanční situaci nabídnout své rodině, jsem...							
Se svým budoucím očekávaným (finančním) zajištěním ve stáří, jsem...							

VOLNÝ ČAS	1	2	3	4	5	6	7
S délkou své každoroční dovolené, jsem...							
S množstvím svého volného času po práci a o víkendech, jsem...							
S kvalitou odpočinku, který mi přináší dovolená, jsem...							
S kvalitou odpočinku, který mi přináší volný čas po práci a víkendy, jsem...							
S množstvím času, který mám k dispozici pro své koníčky, jsem...							
S časem, který mohu věnovat blízkým osobám, jsem...							
S pestrostí svého volného času, jsem...							

MANŽELSTVÍ A PARTNERSTVÍ (vyplňte prosím, pouze pokud máte stálého partnera/partnerku)	1	2	3	4	5	6	7
S požadavky, které na mě klade mé manželství/partnerství, jsem...							
S našimi společnými aktivitami, jsem...							
S upřímností a otevřeností svého partnera/partnerky, jsem...							
S pochopením, které má pro mě můj partner/partnerka, jsem...							
S něžností a náklonností, kterou mi můj partner/partnerka projevuje, jsem...							
S bezpečím, které mi poskytuje můj partner/partnerka, jsem...							
S ochotou pomoci, kterou mi projevuje můj partner/partnerka, jsem...							

VZTAH K VLASTNÍM DĚTEM (vyplňte, pouze pokud máte vlastní děti)	1	2	3	4	5	6	7
Když myslím na to, jak s dětmi vzájemně vycházíme, jsem...							
Když myslím na úspěchy svých dětí ve škole a zaměstnání, jsem...							
Když myslím na to, kolik radostí mám ze svých dětí, jsem...							
Když myslím na námahu a výdaje, které mě mé děti stály, jsem...							
S vlivem, který mám na své děti, jsem...							
S uznáním, kterého se mi od mých dětí dostává, jsem...							
S našimi společnými aktivitami jsem...							

VLASTNÍ OSOBA	1	2	3	4	5	6	7
Se svými schopnostmi a dovednostmi jsem...							
Se způsobem, jak jsem až doposud žil, jsem...							
Se svým vnějším vzhledem jsem...							
Se svým sebevědomím a sebejistotou jsem...							
Se svým charakterem (povahou) jsem...							
Se svou vitalitou (tzn. s radostí ze života a životní energií) jsem...							
Když myslím na to, jak vycházím s ostatními lidmi, jsem...							

SEXUALITA	1	2	3	4	5	6	7
Se svou tělesnou přitažlivostí jsem...							
Se svou sexuální výkonností jsem...							
S četností svých sexuálních kontaktů jsem...							
S tím, jak často se mi můj partner/má partnerka tělesně věnuje (dotýká se mne, hladí mne), jsem...							
Se svými sexuálními reakcemi jsem...							
Když myslím na to, jak otevřeně mohu mluvit o sexuální oblasti, jsem...							
Když myslím na to, jak se k sobě s partnerem v sexualitě hodíme, jsem...							

PŘÁTELÉ, ZNÁMÍ A PŘÍBUZNÍ	1	2	3	4	5	6	7
Když myslím na okruh svým přátel a známých, jsem...							
S kontaktem se svými příbuznými jsem...							
S kontaktem se svými sousedy jsem...							
S pomocí a podporou, kterou mi poskytují přátelé a známí, jsem...							
Se svými veřejnými a spolkovými aktivitami jsem...							
Se svou společenskou angažovaností jsem...							
Když myslím na to, jak často se dostanu mezi lidi, jsem...							

BYDLENÍ	1	2	3	4	5	6	7
S velikostí svého bytu jsem...							
Se stavem svého bytu jsem...							
S výdaji za svůj byt (nájem, příp. splátky) jsem...							
S polohou svého bytu jsem...							
S dosažitelností dopravních prostředků jsem...							
Když myslím na míru zátěže hlukem, jsem ve svém bytě...							
Se standardem svého bytu jsem...							